

NORDISK REVY

tidning för vetenskaplig kritik och universitetsangelägenheter

under medverkan af

Prof. A. J. Alin, Prof. H. N. Almqvist, Bibl.-aman. A. Andersson, Fil. Kand. R. Arpi, Fil. Lic. A. Bendixson, Doc. J. E. Berggren, Doc. H. Bergstedt, Fil. Dr. M. Billing, Labor. M. G. Blix, Doc. K. H. Blomberg, Doc. S. J. Boëthius, Doc. A. L. Bygdén, Prof. P. T. Cleve, Doc. O. A. Danielsson, Doc. D. Davidson, Bibliotekar. A. C. Drolsum, Doc. J. A. Ekman, Doc. A. Erdmann, Doc. H. von Feilitzen, Adj. P. A. Geijer, Prof. C. Goos, Prof. F. Gustafsson, Prof. J. Hagströmer, Prof. S. F. Hammarstrand, Prof. S. E. Henschen, Fil. Dr. R. Hertzberg, Prof. H. H. Hildebrandsson, Prof. Edv. Hjelt, Doc. H. Hjärne, Prof. H. Höfding, Doc. O. V. Knös, Prof. I. S. Landmanson, Prof. S. F. Leffler, Bibl.-aman. C. H. E. Lewenhaupt, Bibl.-aman. E. H. Lind, Doc. J. A. Lundell, Prof. C. G. Lundquist, Doc. A. N. Lundström, Jur. Kand. C. O. Montan, Prof. C. R. Nyblom, Doc. K. Piehl, Doc. A. F. Schagerström, Fil. Kand. F. von Schéele, Doc. J. H. E. Schück, Doc. S. A. H. Sjögren, Bibl.-aman. C. G. Stjernström, Prof. U. R. F. Sundelin, Doc. A. L. A. Söderblom, Doc. J. H. Thiel, Doc. P. J. Vising, Doc. C. Wahlund, Doc. O. Widman m. fl.

utgifven af

Docenten **Adolf Noreen**, Upsala.

FÖRLÄGGARE: R. ALMQVIST & J. WIKSELL.

UPSALA, R. ALMQVIST & J. WIKSELL'S BOKTRYCKERI.

Teologi.

Pünjer, B., Theologischer Jahresbericht. Unter Mitwirkung von Bassermann, Benrath, Böhringer, Dreyer, Gass, Holtzmann, Lipsius, Lüdemann, Seyerlen, Siegfried, Werner herausgegeben von B. Pünjer. Zweiter Band enthaltend die Literatur des Jahres 1882. Leipzig, Johann Ambr. Barth. 1883. Pris 8 Mk.

Af ofvannämnda *Jahresbericht*, utgifven af Bernhard Pünjer, teologie Professor i Jena, hafva ännu endast tvänne årgångar utkommit, och det är rec. obekant, hvilken spridning densamma under denna sin tvååriga tillvaro har vunnit. Att detta arbete emellertid är förtjänt af en sådan uppmuntran, hvarigenom dess fortsatta tillvaro möjliggöres, därom torde väl icke vara mer än en mening. Detsamma är nämligen i det afseendet af ett ojämförligt värde, att det lemna oss en i möjligaste måtto fullständig uppgift på de teologiska uppsatser, afhandlingar och skrifter, som utgifvits under den tid, *Theologischer Jahresbericht* omfattar, samt därjämte vägledande omdömen om eller korta granskningar af de flesta och förnämsta bland dessa teologiska alster. Och dessa omdömen och granskningar äro framställda af sakkunniga, noggranna och — det antaga vi — sanningsälskande granskare. De afhandlingar, skrifter och arbeten, hvilka sålunda upptagits i det nu föreliggande *andra bandet*, uppgå till det högst betydande antalet af omkring 1,500. Dessa äro fördelade i följande grupper: Gamla Testamentets litteratur, pag. 1—63; Nya Testamentets, 64—92; Kyrkohistoria, fördelad i 4 perioder, 93—238; Religionshistoria, Religionsfilosofi, Apologetik, Polemik, Encyklopedi m. m., 239—284; Dogmatik, 285—300; Etik, 301—346; Praktisk teologi, 347—403; Prediko- och uppbyggelseliteratur, 404—431. — Af denna öfversikt finner man, att i fråga om sådana arbeten, som ansetts förtjena

att här upptagas, produktiviteten under år 1882 visat sig störst på det kyrkohistoriska området.

Arbetet innehåller äfven en förteckning öfver samt biografiska upplysningar om teologiska vetenskapsmän och mera framstående personligheter inom det religiösa lifvets område i allmänhet, hvilka under årets lopp affidit. Bland dessa finna vi i närvarande band t. ex. de bekanta namnen: Bruno Bauer, John Darby, J. J. Herzog, Oosterzee, F. A. Philippi, E. B. Pusey och H. W. Ulf.

För den händelse att *Theol. Jahresbericht* anskaffas af en krets af läsare, är den åtgärden vidtagen, att referatet för hvar och en af teologiens fyra hufvudgrupper börjar med nytt blad, på det att arbetet sålunda må kunna delas i fyra delar.

J. E. B.

Teologisk Tidskrift, utg. af Martin Johansson. XXIV. 1. L. Landgren, Betänkligheter vid den nyare kritiken af Moseböckerna. I, II. Martin Johansson, Återblick på 1883 års kyrkomöte. I. K. Henning, Om den kyrkopolitiska striden i Tyskland. E. Bohn, Kirkelige og religiöse forhold i Danmark 1882—83. A. F. G., Genmäle till herr H. D. J. — Anmälningar och granskningar. — Ny utländsk litteratur.

Juridik.

Gareis, Carl, Allgemeines Staatsrecht (*Marquardsen*, Handbuch des öffentlichen Rechtes der Gegenwart in Monographien. Bd I: 1, s. 1—186). Freiburg och Tübingen 1883.

Knapt hade första bandet af Bindings storartadt anlagda »Systematisches Handbuch des Deutschen Rechtswisenschaft» publicerats, förr än man inom Tyskland

vetenskapliga kretsar med lifligt intresse omfattade den tanken, att man borde begagna sig af den starka uppblomstring, som studiet af den offentliga rätten under den senare tiden visat, för att åstadkomma jämväl en handbok i samtidens offentliga rätt, fördelad i monografier, som af sakkunnige på de särskilda områdena skulle utarbetas. Likasom man i senare tider i allmänhet börjat uppskatta vikten och värdet af jämförande framställningar af rättsvetenskapliga frågor, så har man också helt naturligt kommit till klar insikt därom, att det för en fruktbringande behandling af den offentliga rätten i våra dagar oundgängligen kräfvades att icke stanna vid den egna statens författning, utan att äfven andra lands statsrättsliga förhållanden måste tagas i skärskådande för att genom jämförelser hvarje särskild författnings förtjänster och brister må kunna bättre belysas. Den tyske vetenskapsman, prof. Marquardsen i Erlangen, som utkastat den vackra planen till den stora handboken i offentlig rätt och som leder dess utgifvande, har också insett och behjärtat detta. Af handbokens fyra band äro sålunda visserligen två förbehållna för det tyska rikets och de särskilda tyska staternas statsrätt, men dels skall det första bandet upptagas af behandling af offentligrättsliga ämnen från allmän synpunkt utan speciellt afseende på några särskilda stater, dels är också det fjärde bandet afsedt för framställningar af de flesta andra europeiska lands samt den stora nordamerikanska republikens statsrättsliga förhållanden; för dessa framställningars värde och betydelse har utg. också väl sørjt, i det han i allmänhet tillförsäkrat sig medverkan af framstående rättslärde inom de särskilda landen (för de skandinaviska staterna prof. Aschehoug och Goos).

Genom de två halfband (I: 1 och II: 1) af Marquardsens handbok, som föreligga, har utgifvaren mycket väl lyckats att uppfylla de stora förhoppningar, som hans subscriptionsinbjudning väckte. Utom den framställning af den allmänna statsrätten, hvarmed verket inledes, innehålla nämligen dessa halfband tvänne särdeles förträffliga monografier, den ena af prof. Hinschius öfver förhållandet mellan stat och kyrka och den andra af prof. Laband öfver tyska rikets statsrätt, hvarjämte Landgerichtsath Leoni lemnat en intressant redogörelse för Elsass-Lothringens statsrättsliga förhållanden.

Genom sin »Allgemeines Staatsrecht» har prof. Gareis i Giessen på ett lyckligt sätt inledt och lagt grund för hela handbokens innehåll.

Den allmänna statsrättens ställning och uppgift inom den offentliga rättens område är numera vida betydelsefullare än förr. Den är icke längre inskränkt till utslutande rättsfilosofiska begreppsbestämningar och utläggningar, hvilka kunna göras med liten eller ingen hänsyn till det faktiska rättslifvet. Den allmänna statsrätten uppfattas och behandlas »såsom en historisk rätt, icke såsom ett stycke naturrätt, ej håller såsom rättsfilosofin, samt grundas på det faktiska material, som de historiskt gifna statsrätterna lemna. Den riktar sig sålunda företrädesvis på ett på de olika staternas positiva statsförfattningar fotadt utredande af en mängd statsrättsliga spörsmål, som kunna behandlas utan särskildt afseende å någon bestämd statsförfattning. Den allmänna statsrättens uppgift har sålunda blifvit att dels sammanfatta de

öfverensstämmande rättssatser rörande offentliga rättsförmaners tillerkännande, skyddande och njutande, som hos alla eller åtminstone många folk gälla eller gäلت, dels ock jämföra eller sammanställa de skilda statsrätternas afvikande grundsatser, samt att bringa denna framställning till ett systematiskt helt af offentligrättsliga satser. I någon mån stälde väl redan Bluntschli en dylik uppgift för sin berömda »Allgemeines Statsrecht», men dels är icke denna tanke särdeles genomförd, dels motsvarar hans arbete äfven för öfrigt icke längre de stora anspråk, som uppuxit med den statsrättsliga vetenskapens betydande framsteg under senare tider. Med verklig tacksamhet måste därför hvar och en, som är intresserad för och sysselsätter sig med statsrättsliga studier, emottaga prof. Gareis' arbete, för hvilket han omsorgsfullt synes hafva tillgodogjort sig det bästa, som den moderna rättsvetenskapen har att bjuda. Med afseende å framställningens klarhet, enkelhet och lättfattlighet står emellertid förf. mycket tillbaka för Bluntschli.

Förf. indelar sitt arbete i 4 böcker, af hvilka den första, som utgör inledning, ägnas åt begreppsbestämningar och uppvisande af den allmänna statsrättens teoretiska och praktiska betydelse. I den andra boken afhandlas statens herrskaremyndighet; härvid rör sig framställningen om de intressen, som staten har att fullfölja, om statsviljan och statsmakten, om statsöfverhufvudet, om andras deltagande med statsöfverhufvudet i herrskaremyndighetens utöfvande, om garantierna för statsförfattningarna samt om enkla och sammansatta stater. Tredje boken ägnas åt lagstiftningen och den fjärde boken åt förvaltningen.

K. H. B.

Medicin.

Blix, Magnus, Dr., *Experimentala bidrag till lösning af frågan om hudnervernas specifika energie.* Upsala Läkareförenings Förhandlingar. Vol. XVIII. 1883 tillsammans 28 sid. 8:o.

Som bekant är, formulerades redan af den moderna fysiologiens fader, *Johannes Müller*, lagen för sinnesnervernas *specifika energi*, d. v. s. att hvarje sinnesnerv, hans verksamhet eller retningstillstånd må framkallas af hvilken orsak som helst, likväl är i stånd att förmedla endast och allenast ett enda slag af sinnesförnimmelser. För att rätt tolka denna lag, måste man erinra sig, att alla nerver såväl i anatomiskt som fysiologiskt afseende i det hela taget äro hvarandra väsentligen lika. Hvarje nerv står ock med sina båda ändar i organisk förbindelse med andra organ samt tjänstgör endast såsom ledare dem emellan af den process, hvilken är för den funktionerande nervsubstansen egendomlig. Den specifika energi, hvarom här är fråga, är sålunda uteslutande att referera till de olika ändapparater (i hvarje fall en central och en periferisk), som nerverna förbinda. Denna lära har visat sig altigenom hållbar och utgör en af den moderna nervfysiologiens grundvalar.

Emellertid har man på senare tid, vid försöken att förklara vissa företeelser inom olika sinnesområden, öfver-

märkt blifvit ledd till hypoteser, som stå i strid med denna uppfattning, i det att man förmenat två (till och med flere) specifikt skiljda förnimmelser kunna förmedlas af en och samma ledningsbana. På en sådan föreställning hvilat t. ex. *Hering's* af många ännu omfattade hypotes för färgsinnet, äfvensom densammes teori för temperatursinnet i huden.

Blix' arbete rör särskildt sinnen i huden. Då man genom huden kan erfara ej blott smärtförnimmelser (hvilka äro gemensamma för alla nerver) utan äfven värme-, köld- och tryck-förnimmelser, som äro för huden egendomliga, så måste man dock förutsätta tillvaron i huden af specifika apparater. Likväl hafva många af vissa skäl ansett, att temperatur- och tryck-sinnet betjäna sig af samma apparater, och ingen har ens satt i fråga annat, än att värme- och köld-förnimmelserna förmedlas af samma organ, oaktadt väl ingen kan misskänna en mellan dem befintlig artskilnad lika stor som den mellan t. ex. rödt och grönt.

Man har här altså råkat i strid med lagen för den specifika energien, därtill utan tvifvel drifven af den såsom ett obestriddigt eller åtminstone obestriddt faktum allmänt antagna dogmen, att *hvarje* punkt af huden eger förmåga att utlösa *alla* slag af för huden specifika förnimmelser, således både värme-, köld- och tryck-förnimmelser.

Det är nu detta ända hittills allmänt antagna axiom, som *Blix* genom sin undersökning med ens och för alltid kullslagit, på samma gång som han klart bevisat, att lagen för den specifika energien äfven beträffande sinnen i huden gäller i sin fulla kraft och utsträckning. Han har nämligen på ett lika klart som enkelt sätt visat, icke allenast att trycksinnet och temperatursinnet hafva sina sinsemellan alldeles skiljda minimala områden på huden, och att de följaktligen äfven måste hafva sinsemellan skiljda nervapparater, utan ock att värme- och köld-sensationerna på samma sätt hafva sinsemellan lokalt skiljda apparater. Han har ur denna synpunkt liksom kartlagt huden och visat, att vid användning af svaga retmedel endast spridda punkter äro känsliga för tryck, andra endast för värme och åter andra endast för köld, under det att mellanliggande fält (på många ställen öfverraskande stora) finnas, som icke äro känsliga för någondera.

Hela undersökningen är genomförd med den lugna klarhet och oböjliga konsekvens, som utmärka författaren. Resultatet är i all sin enkelhet glänsande och utan tvifvel inom sitt område epokgörande. Det kan heller icke undgå att få en stor betydelse för närliggande forskningsområden, särskildt för färgsinnets fysiologi. Enligt den *Young-Helmholtz'ska* färgteorien, som just baserar sig på lagen för den specifika energien, måste man antaga och har länge antagit särskilda organ i retina, svarande mot de särskilda specifika grundförnimmelserna och lokalt skilda från hvarandra. I viss mån och så att säga massvis har man redan funnit den topografiska utbredningen af dessa organ på retina; men nu har *Blix'* föredöme gifvit uppslag till försöket att uppsöka de särskilda organen ett och ett för sig. En derpå syftande undersökning har sedan en tid tillbaka också å det fysiologiska laboratoriet i Upsala pågått. Svårigheterna visa sig på detta område genast oändligt mycket större än i fråga om huden; men lyckas

det att äfven här fullständigt uppvisa särskilda på minimala områden lokalt skilda organ för olika specifika förnimmelser, så skall striden mellan de olika teorierna äfven på detta område vara utkämpad.

F—f H.

Eira, utg. af E. W. Wretling. VII. 22. Sydow, Om karbolsyreförgiftning särdeles när den vållas genom utvartes bruk af karbololja. Hæren, Några ord om Kinslin m. m. — 23. Bergvall, Egendomligtfall af qväfningsdöd. Lindfors, Den Mitchell'ska metoden för behandling af svårare hysterifall. Huchard, Om formerna af Angina pectoris m. m. 24. Sellén, Hvarföre är provincialläkarens (och andre landsortläkarens?) medellifslängd 9 år kortare än jennåriga svenske mäns? Hogner, Reumatism och Pneumoni. Dens. Om hämoglobinämia m. m. — VIII. 1. Annus medicus 1883. — Wettergren, Fall af kräfta i blåskörteln, förenad med cystabildning. Liebermeister, Den moderna terapiens sträfvanden. m. m. — VIII. 2. Bergstrand, Arbetsordning inom statens allmänna elementarläroverk, och dess inflytande på ungdomens helsa. Koch, Tuberkellacillens förhållanden till tuberkolosens etiologi. Clark, Tarmvred, buksnitt, helsa. — m. m.

Hygiea, utg. af sv. Läkare-sällskapet. XLV. 11. N. P. Hamberg, Fysiologiska försök med de flygtiga ämnen, som förefinnas i bränvin (jämte Résumé på franska). W. Netzel, Från den kliniska, gynekologiska afdeln. af Sabbatsbergs sjukhus år 1882. — Sv. Läkaresällskapets förhandlingar m. m. — XLV. 12. O. F. Hallin, Lasarettsväsendet i Sverige 1882. — Öfversigter, Referat och Recensioner. Svenska Läkare-sällskapets Förhandlingar. — XLVI. 1. E. Hjertström, Om den cykliska sinnessjukdomen. — Öfversigter, Referat och Recensioner. — m. m.

Upsala Läkaresällskapets förhandlingar. XIX. 2. A. v. Stapelmohr, Reseberättelse. Magnus Blix, Ett enkelt förfaringssätt att bestämma muskelsinnets skärpa. E. Wählén, Ett fall af blåsyreförgiftning. A. Wide, Nedsvaljda synålar. Harald Sörman, En stoppnåls vandring. S. E. Henschen, Ett fall af symmetrisk pemphigus hos en fullväxt kvinna. E. Westerlund och S. Bayer, Ett fall af njursten. — m. m.

Norsk Magazin for Lægevidenskaben, udg. af det medic. Selskab i Kristiania. 3 R. XIII. 11. Det norske medicinske Selskab i Christiania; meddelt af Overlæge Hald. Det norske medicinske Selskabs Femtiaarsjubelæum. Er Lungetæring smitsom? Hjerterets Væxt i de forskjellige Aldere. Kunstige Øine af Celluloid. Indflydelsen af Opdagelsen af Tuberkelbacillerne paa Tubelosen Terapi — 12. D. C. Danielsen, Beretning om Lungegaardshospitalets Virksomhed 1880—82. H. Graff, Uretralstrikturer opererede og varigt helbredede ved Elektrolyse. — m. m.

Bibliothek for Læger, udg. af Direktionen for den Classenske Literaturselskab. 6 R. XIV. 1. E. Lesser, Om syphilis maligna. M. Horwitz, Om den ustandselige Brækning hos Svangre. Chvostek, Det simple eller runde eller perforerede Mavesaar. M. Schwartz, Om Exstirpationen af Livmoderen ved Fibromer og Cysto-

fibromer i denne. Rob. Harris, De forskjellige Modifikationer af Porros Operation. — Oversigter. — Ny nordisk Literatur. — m. m.

Hospitalstidende 3 R. I. 47. C. J. Salomonsen, Kritiske Bemærkninger om Lægeexamins Reform i 1870—73 (forts. och slut i nästa häfte) m. m. 48. Petræus, Et Tilfælde af traumatisk Tetanus med heldig Udgang m. m. 49. H. Adersen, Et Tilfælde af kronisk Bronkialkroup hos et Barn. Reisz, Et par ord i Anledning af Docent Dr. C. J. Salomonsen's Bemærkninger om Lægeexamins Reform m. m. 50. H. Adersen, Et Tilfælde af kronisk Bronkialkroup hos et Barn (Sluttet.) — II. 1. Annus medicus 1883. N. Gram, Et Tilfælde af placenta prævia totalis. m. m. 2. Nicolay Flindt, Orienterende Bemærkninger med Hensyn til den akute krupøse Pneumonis Aarsagsforhold. H. A. Nielsen, Om Mikrober i Expektoratet fra den krupøse Pneumoni. 3. Nicolay Flindt, Orienterende Bemærkninger med Hensyn til den akute krupøse Pneumonis Aarsagsforhold (Sluttet.) — m. m.

Tidskrift i Militær Helsovård, utg. af Sv. Militärläkareföreningen. VIII. 4. Berlin, Grönlandsexpeditionen. Bergh, Kortfattad översigt af de fel i synapparaten, hvilka inom några olika länder föranleda befrielse från krigstjenst. Pontin, Tyska kolerakommissionen i Egypten. Nunn, Die Seekrankheit, ihre Ursache und Behandlung; ref. af J. Göransson. Edholm, Beväringsbesigtningar 1882. — Bibliografi. — Sv. Militärläkareföreningens förhandlingar. — m. m.

Ugeskrift for Læger, Organ for "Den almindelige danske Lægeforening". 4 R. VIII. 23—29. Diverse uppsatser. — IX. 1. Hagens, Det citronsure Kinoidin, sammenlignet med andre feberstillende Midler. Pribram, Om Virkningen af nogle diuretiske Midler. — m. m.

2, 3. Warfvinge, Antiseptisk Behandling af Infektionssygdommene og specielt af den tyfoide Feber. H. Auspitz, Bemærkninger om Behandlingen af Ekzemerne. Schiffer, Om Brødet i den antidiabetiske Diet. A. Wilhelm, Icterus catarrhalis, helbredet ved Elektricitet. — m. m.

4. V. Budde, Nogle Bemærkninger om Glykosuriens og Glykæmiens Betydning for Udviklingen af forskjellige diabetiske Symptomer. Bergstrand, Nyere Modifikationer af antiseptisk Saarbehandling. O. Lindfors, Den Mitchell'ske Methode for Behandlingen af sværere Tilfælde af Hysteri. Peretti, Paraldehydets søvndyssende Virkning. Dens., Pasteurs Instruktioner med Hensyn til Forebyggelse af Kolerasmitte. Dujardin-Beaumont, Subkutan Nervestrækning. Heitzmann, Middel mod Haaraffald. Unna, Behandling af Ansigtrosen. — m. m.

5, 6. E. T. Heiberg, Nogle Bemærkninger om kollegiale forhold. Dens., Centrifugemælken. E. Pollock, Er Lungetæring smitsom? S. E. Henschen, Kinolin som Antipyreticum. C. Maydl, Gastrotomi. — m. m.

Filosofi.

Kleen, R., Försök till framställning i naturrätt och rättsliga förbegrepp; förra afdelningen: allmän naturrätt: förra delen: de naturliga rättsbegreppens giltighet. Stockholm 1883. Pris: 15,50.

Då man ser vår svenska litteratur förökad med ett vetenskapligt originalarbete, som loftar att omfatta flera volymer, så är detta onekligen ägnadt att väcka uppmärksamhet. Men denna uppmärksamhet stegras till förvåning, då man finner första afdelningens förra del omfatta 1214 digra trycksidor. Och dock utgör denna del blott inledningen till hela verket, hvilket själf, som af antydningar i företalet synes framgå, skall utgöra ett slags inledning till ett än mer omfattande arbete i ett beslätadt ämne (folkrätt). Ett arbete i så väldiga dimensioner torde i världslitteraturen söka sin like, och det tyckes knapt vara en vanlig mänsklig, låt vara öfverlägsen förmåga förunnadt att kunna fullborda detsamma. Sedan man genomläst en del af första bandet finner man, att förklaringen af denna egendomliga företeelse till stor del åtminstone ligger i författarens alt för stora benägenhet att, som man säger »skrifva på bredden» samt att späcka sitt arbete med långa citat, något hvartill författarens stora beläsenhet onekligen inneburit en frestelse. Vi tro oss ungefärligen träffa det rätta, om vi påstå, att hvad författaren i sak presterar, skulle, behandlad af en auktor med blott normal koncentreringsförmåga, upptagit en knapp åttondel af det utrymme, författaren använder. Härmed har författaren i själfva verket ej blott skadat, utan rent af förstört frukterna af sitt arbete. De torde vara ytterst få, äfven bland det ringa antal människor i de länder, där svenska språket förstås, som något ägnat sig åt de frågor, författaren behandlar, de torde, säga vi, äfven bland dessa vara ytterst få, hvilkas tid och omständigheter medgifva dem att genomläsa föreliggande arbete. Och vi nödgas beklagligen gifva dem, som tveka, det rådet att *icke* göra detta, om de ej äga verkligt öfverflöd på tid och arbetskraft. Orsaken härtill är visst icke den, att vi skulle anse arbetet sakna alt värde. Det erbjuder tvärtom åtskilligt af intresse. Men den valuta, det erbjuder, går ej upp mot den möda, dess genomläsande kostar, en möda som i oerhörd grad ökas genom framställningssättets brist på öfverskådlighet, som ofta nödgår äfven den, som ej är alldeles ovan vid att sysselsätta sig med dylika ämnen, att företaga tröttande rekapitulationer, genom dispositionens onödigt inkrånglade, ofta alldeles omotiverade beskaffenhet, som tvingar läsaren att hela tiden leta sig fram likasom i en labyrinth, samt af brist på precision och förmåga att hålla fast inslagna synpunkter och vunna resultat, något som i högsta grad förvirrar det hela och försvårar uppfattningen både af detta och af detaljerna. Arbetet är, hvad dess egen ståndpunkt beträffar, för ingen del epokgörande, och författaren uppträder ej heller med sådana anspråk. Ja denna ståndpunkt utmärker sig ej ens i någon nämnvärd grad för rikedom på nya synpunkter. Det rika material, författarens ovanliga beläsenhet skänkt honom, skulle dock kunnat förläna arbetet ett mycket stort värde som kompendium, i fall dels denna beläsenhet *alltid* varit lika

grundlig, som den är omfattande, dels och framför allt om författaren lyckats anordna detta material på ett öfverskådligt och i åsikternas eget vare sig spekulativa eller historiska sammanhang grundadt sätt samt vetat att bättre än nu skett sätta sig in i de olika åsikternas anda och i dem skilja hufvudsak från bisak. De på hvarandra hopade citaten förlora också mycket af sitt värde därigenom, att blott den citerade författaren, ej det citerade stället, angifves. För öfrigt saknas ej exempel på missförstånd af historiska åsikter. För att blott nämna ett par exempel, så kan det för den, som äger någon kännedom om Cartesii filosofi, ej annat än förefalla egendomligt att få höra, att Cartesius i samvetet fann den yttersta principen för allt (sid. 161). Antingen tager förf. här ordet »samvete» i en helt annan bemärkelse än andra människor, eller ock är misstaget lika groft som till sina anledningar oförklarligt.

Icke heller tro vi, att författaren har så alldeles rätt i sitt påstående, att man hittills föga uppmärksammat skilnaden emellan de åsikter, som förnekat det absolutas tillvaro, och dem, som nekat möjligheten för människan att om detsamma äga någon kunskap.

Vi nämnde författarens stora beläsenhet. I ett afseende lider denna en inskränkning, som vi ej vilja lämna alldeles oämärkt. I företalet klagas öfver »saknaden inom vår litteratur af skrifter i naturrätt». Kan det vara författaren obekant, att ej blott Biberg och Grubbe författat värdefulla arbeten i filosofisk rätts- och samhällslära, utan att äfven hos oss en inhemsk rättsfilosofi, fotad på alldeles själfständiga principer, utvecklats och flitigt studerats? Författaren röjer äfven i den följande framställningen därom ingen kännedom. Af någon slags kritik från hans sida hade denna måhända varit förtjänt.

Den del, med hvilken vi nu sysselsätta oss, utgör en propedeutik till naturrätten, och dess hufvudsakliga innehåll är en framställning af förf:s världsåsikt i allmänhet. Denna världsåsikt tillhör den ståndpunkt, som inom vårt vanliga svenska filosofiska språkbruk plägar benämnas negativ rationalism. Från den faktiskt gifna verklighetens relativitet leder sig förf. tillbaka till ett absolut såsom det ändligas yttersta förutsättning. Sedan detta absoluta renats från den sinliga individualitetens inskränkningar, angifves det såsom något allmänt, till väsendet för det mänskliga förståndets kategorier ofattligt, som uppenbarar sig som den i världsaltet inneboende nödvändigheten. För rättens förklaring finner författaren antagandet af ett absolut vara oundgängligt, enär rätten har en absolut sida. Men själf erkänner han, att rättens innehåll ej kan härledas ur det absoluta, enär detta är så abstrakt, att det rent af är för vår tanke ofattligt. Vissa utgångspunkter för en rättsåskådning ligga dock i författarens lära om det absoluta såsom något allmänt. Sådana äro gifna dels i rättens karaktär af att vara något, som består oberoende af individens godtycke, dels däri att rättssubjektet för att i egentlig bemärkelse äga rättigheter måste ingå i högre och högre, d. v. s. mer och mer omfattande enheter, något som författaren med mycken talang framhåller och utvecklar, hufvudsakligen i det kapitel, som handlar om en absolut lagstiftningsprincip (sid. 183—193). Af största värde är onekligen den intressanta framställning, som därpå följer och bär namnet

»absolut lagstiftningsprincip» (sid. 193—227), men hvars rätta titel vore: »olika världsåsikters betydelse för rättsprincipens fastställande», en framställning, som nästan fullständigt fri från de olägenheter, som i allmänhet tynga författarens framställningssätt, både till form och innehåll är ägnad att pryda hvilket rättsfilosofiskt arbete som helst. Minst till sin fördel visar sig författaren i den närmast därpå följande, skäligen orediga behandlingen af relativitet och individualitet.

Icke utan förvåning finner man en författare, hvars panteistiska tendenser äro så tydliga, med entusiasm försvarar den mänskliga viljans frihet och af hennes begrepp och vissa af hennes förutsättningar lämnar en framställning, som är långt ifrån att sakna sitt värde. Härmed hafva vi kommit in på själfva den hufvudsakliga svårigheten, af hvilken författarens världsåsikt tynges, nämligen svårigheten att förmedla allmänt och enskildt. Fordran på bådas fasthållande som väsentliga sidor i all verklighet och all rätt står visserligen fast för författaren, men då han ej kan angifva, huru denna fordran skall fyllas, visar sig i hans åsikter ej sällan den vacklande och delvis inkonsekventa ståndpunkt, som röjer eklektikern.

Till den uppfattning af rätten, som skall baseras på denna allmänna världsåsikt, gifvas väl redan i första delen antydningar. Men det närmare utförandet är förbehållet de senare delarne, af hvilka en redan föreligger, och till hvilka vi hoppas få återkomma, i den mån det blir oss möjligt att om dem taga kännedom. Vårt slutomdöme med afseende på den förra delen står emellertid fast: Vi nödgas beklaga, att frukterna af ett vetenskapligt arbete, vitnande om en ingalunda underhållig begåfning och en energi och ett intresse för vetenskapen, som söker sin like, i all synnerhet hos dem, som ej gjort hennes idkande till sin egentliga lifsuppgift, vi nödgas, säga vi, beklaga, att dessa frukter skola, genom ett olämpligt framställningssätt och brist på vetenskaplig metod och anordning, gå till allra största delen förlorade ej blott för den större allmänheten, utan äfven för fackmannen.

L. H. Å.

Mind, a quarterly review of Psychology and Philosophy by *Robertson*. Vol. 8. 1883. 13 sh.

I denna årgång hafva vi fäst oss vid följande artiklar.

I *psykologi* en af utgifvaren och en af James Ward, bägge handlande om psykologins väsen i allmänhet. Grant Allen söker i en uppsats »Idiosyncrasy» göra begripligt, huru nya krafter kunna uppkomma i mäskligheten, särskildt hur man skall kunna förstå ett snilles framträdande. Prof. Stanley Hall meddelar resultatet af sina undersökningar på en människa i hypnotiskt tillstånd.

I *logik*: A. Sidgwick, Propositions with a view to proof, genomför åtskilliga distinktioner mellan olika slag af påståenden, ansluter sig till och genomför »the relation-view of propositions». Enligt densamma utsäger hvarje omdöme ett förhållande mellan tvänne ting (ting taget i sin allmännaste möjliga betydelse af någonting), under det att t. ex. »predication-view» betraktar hvarje omdöme såsom utsägende ett predikat om något. Dessutom en uppsats af M. Martin, On some fundamental problems in logic. Slutligen är att märka en kritisk studie af J. Wenn öfver

i Boston utgifna *Studies in Logic*, hvilka fullfölja de af Boole och Jevons gjorda försöken att åt logiken skapa ett symboliskt språk, liknande matematikens.

I *filosofins historia* märkas åtskilliga uppsatser om Kant, en utförlig kritik af Kritik d. reinen Vern. af H. Sidgwick riktad emot de engelska ny-kantianerna, som söka verka för en återgång till Kant, samt svar af dessa. Dessutom en uppsats om Spinoza och Maimonides.

Herbert Spencer kommer i tidskriften oupphörligt under behandling, så t. ex. hans indelning af människans olika kunskapsarter. En utförlig granskning underkastas hans samhällslära af F. W. Maitland.

I *etiken* förekomma åtskilliga större och smärre uppsatser om allmänna frågor af Bain, Wallace, Gurney etc.

Dessutom inrymmer arbetet talrika anmälningar af såväl engelska som franska och tyska arbeten samt en god literaturofversikt.

Mind utkommer i ett januari-, ett april-, ett juli- och ett oktoberhäfte.

A. B—n.

Literaturhistoria.

Tidskriftsöfversikt för 1883.

Årets märkligaste tilldragelse inom den literaturhistoriska tidskriftsliteraturen är säkerligen framträdandet af *Giornale Storico della Letteratura Italiana*. Den är beaktansvärd i mer än ett afseende. Det är nämligen den enda mera betydande rent literaturhistoriska tidskrift som f. n. utgifves. Visserligen finnes förut Archiv für Literaturgeschichte, men detta föga observerade organ innehåller sällan något af mera allmänt intresse. Hittills har det varit literaturhistoriens lott att — så vida den ej ville förfalla till populära kåserier — segla i de filologiska vetenskapernas kölvatten. Det är därför glädjande att se, att studiet af denna i andra land mer än tillbörligt förbisedda vetenskap af italienarne börjat drivas med sådan värme och sådan verklig lärdom. I intet land norr om Alpena torde för närvarande pågå så ifriga forskning i medeltidens och renässansens poesi som i Italien, och en frukt af dessa nya lifskraftiga studier är framträdandet af den ofvan omtalade tidskriften, utgifven af Arturo Graf, Francesco Novati och Rodolfo Regnier.

I företalet till sin publikation betona utgifvarne det dagligen stegrade intresset för den italienska literaturhistorien, hvilket öfverskridit de djärfvaste förhoppningar, och påpeka fullt riktigt, att vid ett dylikt hopande af materialet gör sig behovet af ett speciellt organ alt mera gällande, i hvilket vetenskapsmannen kan utan för stora ansträngningar finna behöfliga bibliografiska hänvisningar, kritiker, samlingar af fakta o. s. v. Utgifvarne förklara sig skola följa en strängt vetenskaplig metod, och således hufvudsakligen sysselsätta sig med framdragandet af hittills okända eller ofullständigt undersökta literaturminnesmärken, jämförelser mellan Italiens och utlandets literatur, påpekandet af sambandet mellan vetenskap, politik, konst och poesi i Italien m. m. Å andra sidan bannlyses strängt den ästetiska och filosofiska metod, som, enligt utgifvarnes mening, förderfvat den äldre

tidens literaturhistoriska forskning och orsakat den ringaktning, i hvilken detta studium dagligen sjönk.

Innehållet hafva utgifvarne tänkt sig sönderfalla i fem afdelningar: 1) originaluppsatser, 2) mindre texter, 3) "varietà" eller kortfattade anteckningar, upplysningar, dokument etc., som beröra literaturhistorien, 4) bibliografi och kritik öfver nyutkomna arbeten, 5) krönika d. v. s. underrättelser om pågående eller väntade literära företag, samt framför alt en redogörelse för literaturhistoriska uppsatser i Italiens och utlandets tidskrifter.

Att döma af de hittills utgifna häftena (1—5) har tidskriften på ett synnerligen lyckligt sätt löst sin uppgift. I första häftet äro tvänne större uppsatser intagna, den första om La Coltura Bolognese, meddelande några för poetikens historia ganska intressanta upplysningar, den andra rörande ett 1459 upprättadt inventarium öfver Sforzas bibliotek i Pavia. Detta, som grundades under 1300-talets förra hälft, blef af Ludvig XII fördt till Blois, flyttades sedermera till Fontainebleau och hamnade slutligen till största delen i Nationalbiblioteket i Paris. Samlingen, som är särdeles rikhaltig och särskildt lär utmärka sig för sina prydliga band, innehåller de flesta romerska auktorer (somliga t. ex. Seneca i många handskrifter), medeltidens latinska författare (särskildt de pseudohistoriska skrifterna om trojanska kriget), renässansarbeten (af Filelfo, Dante, Mussato, Petrarca, Boccaccio) och äfven grekiska auktorer (Platon, Homerus).

I Varietà börjar Marcus Landau med att (på grund af Wünsches Bibliotheca rabbinica) påpeka det inflytande, den judiska literaturen haft på den italienska novellistiken, och hänvisar särskildt till Midras Rabboth, en kommentar till pentateuken med ett halft novellartadt skaplyne, ungefär midt emellan Legenda aurea och Gesta romanorum. Därefter följa ett par bref från Cecco d'Ascoli och slutligen en liten uppsats af Achille Neri, una commedia dell'arte, som enligt vår öfvertygelse är häftets intressantaste afdelning. Förf. lyckas nämligen att uppvisa italienska förebilder till tvänne af Molières stycken. Visserligen hade man redan länge (första gången Somaize 1660) påstått, att Le Médecin volant baserat sig på en commedia dell'arte, men de senaste forskarne (Despois, Marhenholz) hafva i det hela betvivlat denna uppgift såsom ogrundad. Neri har dock lyckats uppspana en Medico volante, tryckt 1673 (således efter uppförandet af Molières stycke), men som stödde sig på ett äldre, af Bartoli förut publicerat "utkast". [Som bekant utskrefvos ej rollerna för commedia dell'arte, utan man angaf endast styckets gång, hvarefter själfva utförandet öfverlemnades åt skådespelarne själfve.] Detta visar, att Molière, ehuru han visserligen sammandragit il Medico volantes tre akter till en enda, dock i det hufvudsakliga följt det italienska originalet och ofta använt samma ordalag som i upplagan 1673. Då nu denna upplaga endast är en afskrift af den förut improviserade farsen, följer här af, att Molière ej endast stödt sig på ett exemplar, hvare blott scenanvisningarna upptagits, utan att han verkligen sett stycket uppfördt af en af de i Frankrike kringdragande italienska trupparna. Viktigare är dock Neri's upptäkt af förebilden till Tartuffe. Hittills har man för denna fråga egentligen nöjt sig med att påpeka likheten med Aretinos Iporito, men flere forskare hafva med rätta opponerat sig mot an-

tagandet af denna förebild. Enskilda drag kunna väl vara hämtade från Scarron och Regnier, men den egentliga källan är, som Neri upptäckt, en *Commedia dell'Arte* af den på 1500-talet lefvande Scala, hvilken äfven uppträdde i Frankrike. Hans *il Pedante* skildrar, huru hjälten, en skenhelighetens och liderlighetens apostel, vistas i Pantalons hus såsom lärare åt dennes son Orazio, hvilken är nog klarsynt att genomskåda hycklaren. Pedanten har sin herres fulla förtroende, och i medvetande härom söker han att förföra dennes hustru. Hon låtsar gå in på hans skamliga förslag för att därigenom förmå honom att blotta sig för mannen. Detta lyckas, hvarpå den skenhelige bestraffas af den nu för sin godtrogenhet botade Pantalone.

Därefter följer en utförlig kritisk afdelning, behandlande de arbeten, som nyligen utkommit i italiensk litteraturhistoria, och hvilken på ett lysande sätt vitnar om det intresse, med hvilket denna vetenskap odlas söder om Alpena. Häftet avslutas med en särdeles fullständig tidskriftsrevy och en kortfattad krönika. (Forts.)

H. S.

Klassiska språk.

Altitalische Studien. Herausgegeben von Dr. Carl Pauli, Rektor des Realprogymnasiums zu Ulzen. Zweites Heft. Mit fünf Tafeln. Hannover. Hahn'sche Buchhandlung. 1883. 148 ss. + V litogr. t. 8:o. Pris 8 Mk.

Föreliggande andra häfte af denna serie utmärker sig i ännu högre grad än det föregående (se Nord. Revy N:o 4) genom ett rikt och intressant innehåll. Den första af de två större uppsatser, som däri inrymmas, är af H. Schæfer och behandlar bildningen af nominativus sing. i det etruskiska språket (ss. 1—73). Ffns undersökning, som gör intrycket af att vara utförd med omsorg och sakkännedom, leder till det resultat, att etruskiskan från början ej känt till nominativsuffixet *-s*; den nominativbildning med *-s*, som förekommer i maskulina personnamn — hufvudsakligen i familjenamn, ej i för- eller tillnamn — är liksom öfverhufvud, enligt hans och Pauli's åsikt, större delen af de etr. personnamnen, ett lån från de i Italien bofasta *indoeuropeiska* språken. I frånvaron af nominativ-*s* hos de äkta etr. nomina ser förf. ett bevis mot Deecke's och Bugge's åsikter om etruskiskans samhörighet med den indoeuropeiska språkfamiljen. Ref. kan, ehuru icke sakkunnig, härvid ej undertrycka den anmärkningen, att detta skäl, ehuru viktigt nog, ej tyckes böra få gälla såsom afgörande, så länge som det ej är ovedersägligen visadt, att *ursprungligen* slutljudande *enkelt -s* ej, åtminstone efter vissa språkljud, kunnat ljudlagsenligt bortfalla (Jfr s. 12 f. hos ff.). — I den andra afhandling, "Die oskische Inschrift des Censors von Bovianum" (ss. 75—124), har utgifvaren själf återigen lemnat ett betydande och i metodiskt hänseende lärorikt bidrag till den fornitaliska epigrafiken. Nämda inskrift (n:o 17 i Zve-taieff's *Syloge*, n:o 28 i Enderis' samling) erbjuder, såsom den hittills blifvit läst och fattad, den besynnerligaste

blandning af välbekanta oskiska ordformer och alldeles originella, för grammatisk analys oåtkomliga bildningar, hvilket förhållande icke hindrat, att den blifvit nödortfelig, men fullständigt tolkad och till slut också skanderad som saturnisk vers. Så stod saken, till dess man af Bréal, som haft tillfälle att själf taga inskriften i ögonsikte, erhöi den märkliga upplysningen, att stenen i fråga var stympad ej allenast på högra sidan (radernas början), där man redan förut nödgats supplerat ungefär en bokstaf på hvarje rad, utan äfven på den vänstra (slutet af raderna), i följd hvaraf sålunda de af Corssen, Bücheler m. fl. uppställda tolkningarne måste förfalla (*Mém. de la Soc. de Lingu. de Paris. T. IV p. 405*). Pauli, som själfständigt kommit till samma öfvertygelse, har nu genom den sorgfälligaste undersökning höjt det öfver hvarje tvivel, att inskriften är fragmentarisk både i början och slutet af hvarje rad. Därjämte har han sökt att ur det bibehållna styckets form bestämma stenens ursprungliga konturer och omfång, samt att på ett passande sätt utfylla de luckor i texten, som på grund häraf måste antagas. Hvad den yttre (geometriska) rekonstruktionen af inskriftytan angår, så synes den vara ett prof på en ovanlig sinrikhet, men på samma gång så enkel och öfvertygande, att hvarje kommande tydningsförsök torde ha att utgå från densamma såsom en engång för alla gifven grundval. Att den (hufvudsakligen i slutet af raderna) starkt fragmenterade textens tolkning och supplerung ej kan bringas till samma grad af sannolikhet, faller af sig själf: de skarpsinniga och till större delen ganska tilltalande förslag, som Dr Pauli i detta afseende framställer, ha i alla händelser nästan utan undantag den förtjänsten att i såväl språkligt som sakligt hänseende vara fullt antagliga. — Bland de misceller af A. H. Sayce, Schæfer och utgifvaren, hvarmed häftet avslutas, tar den sista på ett alldeles särskildt sätt läsarens uppmärksamhet i anspråk. Densamma har Dr Pauli till förf. och här den mycket lofvande öfverskriften »Die Lösung der Etruskerfrage». Till en början refereras Prof. Bugge's tolkning af en mindre (utan ordskilnad skriven) etruskisk inskrift, hvilken tolkning såsom profstycke ur denne lärdes nya etruskiska forskningar af H. Sweet blifvit meddelad i den engelska tidskriften *Academy* för 1882 den 6 maj. Härtill anknyter P. den i högsta grad öfverraskande be-kännelsen, att han efter mogen öfverläggning sett sig nödsakad att uppgifva sin gamla mening om etruskiskans isolerade ställning och numera i hufvudsak står på samma ståndpunkt som Bugge och Deecke, ehuru han visserligen i en viktig detaljfråga hyser en afvikande uppfattning. Etruskiskan är nämligen enligt denna hans »nyaste åsikt» ett indoeuropeiskt språk, men närmast besläktadt, ej med de italiska eller sydeuropeiska språken, såsom nyssnämde forskare vilja, utan med de *baltisk-slaviska*. Och nu följer en tydning af samma inskrift, sådan den ter sig i den nyaste åsiktens ljus; resultatet blir en öfversättning, som naturligtvis icke har ett grand gemensamt med den, som Bugge gifvit. Den intet ondt anande läsaren känner sig helt underlig och hemsk till mods: etruskiska och litauiska eller lettiska ord och former hvirfla om hvarandra och identifieras på det mest ogenerade sätt, och det värsta är, att det hela, om också med åtskilliga starka hårdragningar och hokuspokus, ändå går någorlunda ihop — hvad

kan icke allt hända inom den etruskiska frågans hemlighetsfulla regioner! Man hämtar sig emellertid mycket snart, om icke förr, så åtminstone när man hunnit till slutorden, där förf. utlofvar en afhandling »om den sanna och den falska metoden vid tolkandet af de etruskiska inskrifterna». Med ett ord sagdt, Dr Pauli har uppenbarligen tillåtit sig ett tämligen starkt skämt med sina vetenskapliga motståndare. Om den drastiska satiren är lika träffande och rättvis, som den onekligen är fyndigt uttänkt och genomförd, är ej refs sak att afgöra. Med den raska fart, det etruskiska studiet numera tagit, torde man kunna hoppas, att det ej skall dröja synnerligen länge, innan tvisten blir sliten mellan de åsikter, som nu så lifligt bekämpa hvarandra.

O. A. D.

Bugge, S., Beiträge zur Erforschung der etruskischen Sprache. Erste Sammlung. XIII + 265 ss. Stuttgart, Albert Heitz, 1883. (Etruskische Forschungen und Studien, herausgegeben von D:r W. Deecke, h. 4).

M. Tulli Ciceronis orationes selectæ, scholarum in usum ed. Hermannus Nohl; vol. I. Oratio pro Sex. Roscio Amerino; 40 ss. Prag, Tempsky, 1884. 18 kreuz. (In Bibliotheca scriptorum græcorum et romanorum, edita curantibus Ioanne Kvicala et Carolo Schenkl).

Archiv für lateinische Lexikographie und Grammatik mit Einschluss des älteren Mittellateins, als Vorarbeit zu einem Thesaurus linguæ latinæ, mit Unterstützung der K. bayerischen Akademie der Wissenschaften herausg. von Eduard Wölfflin. Erste Jahrgang, h. 1; 160 ss. Leipzig, Teubner, 1884. Pr. für Jahrg. 12 Mark.

Romanska språk.

Der Troubadour **Bertolome Zorzi**, herausgegeben von *Emil Levy*. Halle, Max Niemeyer 1883. 90 pp.

Trubaduren B. Z., hvars dikter föreligga i denna omsorgsfulla kritiska upplaga, intager ej någon synnerligen framstående plats i den fornprovençalska literaturen, hvars sista skede han tillhör. Han är viktig däremot som en af de hufvudlänkar, hvilka sammanbinda den provençalska literaturen med den italienska, och synnerligt intressant därigenom, att han i motsats till andra trubadurer, som fastän italienare diktat på provençalska, tydligen uppvisar sin italienska nationalitets inflytelse. Så har i formelt hänseende redan P. Meyer påpekat, att Z. rimmar ändelserna *-ès* och *-és* med hvarandra; L. visar, att han äfven i andra fall icke iakttog vokalen *e:s* kvalitet. Ibland andra egendomligheter, som skilja Z:s dikter från de klassiska trubadurernas, är synnerligen intressant, att han begagnar en konj. pres. I, I. och 3. sg. på *-a*. L. antager denna form med bestämdhet blott för den I. pers. och förklarar den såsom uppkommen under inflytelse af norditalienska dialekter, bland hvilka några ha I. och 3. pers. på *-a*. Angående 3. pers. är L. benägen att anse ifrågavarande former vara ologiskt begagnade indikativer. Vi ha icke någon rättighet därtill; af de p. 85 f. anförda formerna står *autreja* 15,5 parallellt med *fassa*, *intra*

11,26 med *perda*, följaktligen äro dessa två säkert konj., och vi måste betrakta formerna på *-a* såsom konj.:er, hvarhållst syntaxen fordrar denne modus. Och eftersom formernas existens är betygd af rimmet, måste vi antaga densamma äfven i versens inre; sålunda är *auza* 3,74, *oblida* 8,57 att fatta såsom konj., hdskr:nas *pauza* 11,10 icke att emendera till *pauze*.

Af andra italianismer anmärker L., att orden på *-or* vid tillfälle begagnas som maskul., vidare *sbaralhador* för *esbar.*, d. v. s. om vi vilja akceptera ms:ens läsning.

I afseende på biografien fanns det ej mycket att tillägga till hvad som står hos Diez. De dikter, som kunna dateras, tillhöra åren 1263—70. I biografien har L., såsom det är vanligt i detta slags arbeten, äfven upptagit korta notiser om de särskilda dikternas innehåll. Fastän vi ej för hvarje edition af en trubadur vilja rekommendera att följa Canellos exempel, som fullständigt öfversätter Arnaut Daniels dikter, så skulle man dock ibland i sådana publikationer gärna se öfversättningar, som vore fullständigare och trognare mot originalet, än det är vanligt. Just vid de ställen, vid hvilka man söker utgifvarnes hjälp, vare sig att de synas obegripliga eller att de äro tvetydiga, söker man vanligen förgäfvets. Så hade vi gärna velat se, hvilken betydelse utg. vill inlägga i de emenderade verserna 3,26 ff. Den otvungna öfversättningen af *nutz denjans* skulle vara: *nakna* (= *fria*) från *svek*, och v. 28 skulle då naturligtvis betyda: de som bekläda sig därmed (med *svek*, icke med *vertutz*, som L. förmodligen antar). Det är uppenbarligen icke skaldens mening. Kan man ej låta hdskr:nas *damanz* = *d'amanz'* kvarstå, altså: gent emot dem som äro *nakna* på (= utan) kärlek, aflägsnar du dig, och kraftfull dygd visar du dem, som bekläda sig därmed (med kärlek)?

Angående »Metrum und Reim» kan med den 2. diktens form jämföras Ue de St. Circ 8 *Chanson qu'er leu per entendre*. Vid 5 borde vara anmärkt, att *merce* är omkväde i första versen (diktens rim b är för resten kvinnligt). — p. 30: i Americ de Belenois *Al prim pres dels breus jorns braus* äro b d f h k grammatiska rim till a c e g i.

Textkritikens arbete var relativt enkelt, ty Z:s dikter finnas på sin höjd i 3 hdskr, AIK, och äro jämförelsevis bra bibehållna. Utrymmet tillåter mig blott att göra några få anmärkningar till de särskilda dikterna. 1,64 *si* är betonadt pronomen och hänvisar till *l'aut pidos*: och (jag ber honom) att han snart må låta mig lyda honom, ty (helvetets) värme och köld . . . skulle eljest vara mig vissa. — 2,53 *deus a luec* är att skriva för *deu s'a luec*; *amesurar* förbindes med reflex. pron. — 3,73. *oten* ur IK måste upptagas i texten: hennes dygd är så förökad, att man ej skattar den så högt, att sanningen icke skulle ännu mera höja den. — 3, 107—9. Orden i parentes skulle bättre ersättas med punkter, de äro tydligen inskjutna af A:s skrivare och förstöra alledes meningen. — 6,45. L. fattar *parlan* som 3. plur. pres. med akcentförflyttning; men hvarför tar han det icke såsom part. pres.: »eländig pratmakare», hänvisande till skalden? — 7,63 ff. Huru uppfattar L. tankegången i dessa verser? de stå tyvärr icke uti det sammanhang, i hvilket han bringar dem p. 18. — 10,29. *dreig* i I borde upptagits: ty jag hörde ej något anföras, ur hvilket jag kunde hafva

för mig abstraherat det rätta. Åtminstone synes mig *estraiire* här hafva denna betydelse. — Kanske skulle man i v. 37 läsa *volh'* för *vol*: jag uppfordrar er . . . därefter, att han må vilja försvara sig; ty detta är sedan rättgångens ordning. — 10,99. Hvarför sätter *L. ves* i stället för *y es?* *y* hänvisar till *ver*. — 11,7 *dezir'* måste läsas för *dezir*. — 13,41 ff. Meningen synes mig vara: Ty mitt hjärta lät mig (vara) uti en så utmärkt vilja [nämligen att jag först skulle lära mig känna hennes sinne och dölja hvad som misshagar henne och framvisa hvad som behagar henne], att jag vore förträfflig, om jag kunde förstå det (nämligen hennes sinne). — 14,2 öfversätter *L.* med *Diez*: *obgleich es Recht ist, dass er mir wohlgefalle*; man skulle väl öfversätta *es* (dikten). — 14,19. Att skriva *ni's* för *ni es* är vågadt. — 14,46. Vi hafva icke rättighet att i texten införa ett flexionsfel. Manuskriften tala om flere kejsare; det är sant, att Jean Lascaris redan bländades 1261, men skalden torde äfven tänka på tilldragelser före slaget vid Trapani. — 16,21. I stället för *qu'en* måste läsas *que n'*, ty *que* är interrogativpron. — 16,41. För *quel* kanske bättre *qu'el*. — Med afseende på den 18. dikten är det störande, att *L.* under tryckningens lopp förändrat versernas numerering. Om det var för sent att korrigeras p. 9, så kunde åtminstone dikten öfverskrift hafva angifvit de riktiga siffrorna. Äfven dessutom skulle tryckfelsförteckningen hafva tält en tillökning, med hvilken emellertid denna anmälan icke skall förlängas.

C. Appel.

Sammlung Französischer Neudrucke ed. K. Vollmöller. Heilbronn, Henninger. 1881—83.

1. De Villiers, *Le Festin de Pierre* ed. W. Knörisch. Pris M. 1,20.
2. Arm. de Bourbon, *Traité de la Comédie et des Spectacles* ed. K. Vollmöller. Pris M. 1,60.
- 3—6. Robert Garnier, *Les Tragédies* ed. W. Foerster. Pris M. 9,20.

Under de senaste decennierna ha forskarne inom den franska litteraturens historia fått altmera öppet öga för behovet att känna den litteratur, som i Frankrike föregick och förberedde den rika blomstringsperiod, som ungefär sammanfaller med Ludvig XIV's regering. En följd häraf är, att man åter framdragit i ljuset och gjort för allmänheten tillgängligt ett stort antal skrifter af författare från det sextonde och början af det sjuttonde seklet, af hvilka endast några få litteraturforskare numera kände annat än titlarna. De i Frankrike utgifna stora samlingarna, *Bibliothèque Elzevirienne* och *Nouvelle Collection Jannet* m. fi. ha i aktningvärd grad tillgodosett detta behof. Men som denna litteratur är mycket rikhaltig, återstår ännu mycket att offentliggöra, innan allt det material blir lätt tillgängligt, som behöfves för en klar inblick i landets litterära lif under Renaissanceperioden och tiden närmast före *Le grand siècle*. Det är sålunda ett ganska beaktansvärdt företag, för hvilket Prof. Vollmöller nu satt sig i spetsen, och man har all anledning att tillönska detsamma god framgång. Programmet därför är mycket rikhaltigt och utlofvar en lång serie af arbeten, som ur språklig,

litteratur- och kulturhistorisk synpunkt äga stort intresse, hvilket ännu mera ökas däraf, att de skola troget återgifvas i deras ursprungliga språkform, hvarigenom de äfven lemna material för detaljerade undersökningar af det franska språkets ortografi under denna period.

Af de sex häften, som hittills utkommit, höra alla inom den dramatiska litteraturens område och lemna goda bidrag till kännedomen om dramat och dess ställning i Frankrike vid denna tid. Det första häftet meddelar en värdefull länk i serien af *Don Juans*-litteraturen, eller nogare uttryckt ersätter så vidt möjligt en förlorad länk i denna serie. *Don Juans*-sagan var i Spanien mycket omtyckt och blef där omkring 1520 dramatiserad i den spanska dramatiska stilen af Tirso de Molina. Från Spanien kom den öfver till Italien och ombildades där till en *Commedia dell'arte*, som ingick i repertoiren hos det italienska teatersällskapet, som samtidigt med Molière's trupp spelade i Paris. Man vet, att detta sällskap använde en af Giliberto gjord bearbetning af sagan. Denna har sedan gått förlorad, men efter all sannolikhet är De Villiers' stycke endast en fransk öfversättning däraf. Genom att sammanställa Tirso's och De Villiers' båda mycket olikartade stycken, kan man sålunda sluta sig till, i hvilket skick *Don Juans*-sagan mottogs af Molière.

Det andra häftet innehåller en på kyrkofäders intyg stödd förkastelse om öfver dramatisk litteratur, som Molière's högtäta skolkamrat, den store Condé's broder, Armand de Bourbon, sammanskref, då han mot slutet af sin lefnad blifvit en religiös mystiker. Arbetet har därför ett visst intresse som uttryck för stämningen hos dem, som på den tiden fördömde teatern.

De följande häften omfatta en fullständig samling af Garnier's tragedier, som på sin tid fördunklade Jodelle's, men snart själfva föllo i glömska. Som dramatisk skriftställare hade G. tagit Seneca till mönster och vann därigenom en viss fulländning till stil och form, som dock ej förmådde att länge hålla hans stycken kvar i gunst hos allmänheten. För litteraturhistorien behålla de dock alltid intresse, ty de utgöra en af öfvergångslänkarna från Jodelle till Rotrou och Corneille. Denna nya upplaga, som troget återger den af 1585, är af utgifvaren försedd med en kort inledning, varianter samt ett mindre glossarium, som omfattar ord, hvilka ej finnas upptagna i Sachs' ordbok.

I sammanhang härmed påminnes om den i n:r 6 af denna tidskrift anmälda, af Prof. Stengel ombesörjda nya upplagan af Alexandre Hardy's dramer. Som den till format och utstyrelse följer den Vollmöllerska samlingen och därjämte utgör en publikation, som man med allt skäl där kunnat vänta, kan man faktiskt räkna den som ett från annan förläggare lemnadt bidrag till denna samling.

P. A. G.

Germanska språk.

Andresen, Karl Gustaf, *Sprachgebrauch und Sprachrichtigkeit im Deutschen*. Dritte, vermehrte Auflage. Heilbronn, Henninger. 1883. VII + 315 s.

Första upplagan af detta arbete utkom 1880, den andra 1881, och redan 1883 blef en tredje upplaga nödvändig. Det ligger häri ett vackert erkännande från allmänhetens sida, ett erkännande som blott är rättvisa. Förf. har å sin sida vedergäلت det genom att för hvarje upplaga väsentligen förbättra sitt verk. Hvar och en som sysselsätter sig med det moderna tyska skriftspråket, skall däri finna en god rådgifvare, rik på upplysningar öfver nästan alla grammatikens och stilistikens svåra punkter. Särskildt bör det vara för lärarne i tyska vid våra läroverk ett välkommet bihang till grammatiken.

Men detta verk kan ytterligare vara af stor betydelse för svenska läsare genom sin stilistiska del. Då den svenska och tyska stilen i mycket stå hvarandra nära, kan man ej utan uppbyggelse genomgå författarens många lärarrika exempel och betraktelser beträffande stilens rykt och riktighet. Visserligen håller ref. före, att tyskarne tillåta sig ologiska eller olämpliga uttryck och skriftsätt vida mera än vi svenskar; men äfven vår literatur ådagalägger dagligen på det ojäfaktigaste sätt, huru nödvändigt det är, att uppmärksamheten kraftigt väckes på användandet af logiska uttryck och undvikandet af smaklösa vändningar. Det synes som om skolan i detta fall ej gifve den önskliga grundläggningen. Om ett ord stafs orätt, ett komma anbringas olämpligt eller en uppenbar solecism förekommer, är väl rättarens röda bläck till hands; men framställningens klarhet och lätta, naturliga gång betonas ej nog. Vi hafva i det fallet än att lära, och till läromästare borde vi taga i synnerhet fransmännen. Inemot 100 sidor i förf:s arbete äro fyllda af varnande exempel på ologiska eller oklara uttryck. Till och med J. Grimm tillåter sig att skriva: *Dich diesmal nach Westfalen zu begleiten schiebe ich auf schönere Jahreszeit auf* (s. 242). Den berömda romanförfattaren Ebers skyr ej att säga: *Der Oberpriester trat ihm näher und legte beide Hände auf seine Schultern. Beide waren von gleicher Grösse* (s. 271), men ej händerna, ej håller skuldorna framhållas såsom lika stora: det är de två männen. Naturligtvis är största antalet af förf:s exempel taget ur den dagliga tidningsliteraturen. Motstycken till detta finner man ej sällan i vår literatur. E. G. Geijer har, vill ref. minnas, någonstädes skrivit en mening, som är bygd ungefär så: Erik XIV var den älske af sina bröder. Talrika exempel af tysk-svensk dålig stil erbjödös nyligen i Stockholms Dagblad af Dahn-Goldschmith. Hvilket olämpligt placering af bestämningar i följande exempel! »Och ännu i kväll vill jag med dem rådplåga om, huruvida vi icke skola kunna skydda såväl din hustrus skuld, som ock dig sjelf, redlige stenhuggare, på din arvegård, för denne ockrare». Hvilken motsats ligger i följande uttryck? »Det fans ännu åtskilliga andra personer ute på gatan, och det skulle hafva skadat honom, om han underlåtit att helsa på den allmänt vördade; dock beslöt han att skynda förbi honom så fort som möjligt», o. s. v. För mycket bär naturligtvis öfversättaren ensam skulden, såsom då han säger: »Öfver natten kan Herren hädankalla mig» (»Über Nacht»). Man tänke sig en fransmans horreur inför sådana meningar. Det är verkligen hög tid, att man reagerar mot en så värdslös stil.

Om förf:s arbete är af obestriddig nytta för såväl behandlingen af tyskan särskildt, som för sträfvandet

efter en god stil i allmänhet, så kan man dock hafva invändningar att göra emot vissa punkter. Särskildt betonas förf. för mycket språkhistorien såsom instans i fall af tvistig natur på bekostnad af erkänt och outplånligt språkbruk. Hans ståndpunkt är här för mycket konservativ. En följd af denna ståndpunkt är ock hans eftertryckliga men alldeles ovetenskapliga upprätthållande af den etymologiska stafningsprincipen på bekostnad af den fonetiska, som han absolut förkastar. J. V.

”Samfundets til udgivelse af gammel nordisk literatur” publikationer för 1883 äro nyss utkomna och utgöras af:

1. *Äldsta delen af Cod. 1812, 4:o gml. kongl. samling* på kongl. bibl. i Köbenhavn, i diplomatariskt aftryck utg. af Ludvig Larsson. XXVII + 75 ss. Pris separat 3 kr.

2. *Krökarefs saga* og *Krökarefs rimur* efter håndskrifterne udg. af Pålmi Pålsson. XXXVIII + 120 ss. Pris separat 4 kr.

3. *Fljótisdæla hin meiri* eller den længere Droplaugarsona saga, efter håndskrifterne udg. af Kristian Kålund. XXXVII + 139 ss. Pris separat 4 kr.

Paul, Hermann, Mittelhochdeutsche grammatik. 2 aufl. VII + 162 ss. Halle, Niemeyer 1884. Pris 2 m. 60 pf.

Nygaard, M., Oldnorsk grammatik til skolebrug. 3 udg. II + 68 ss. Bergen, E. B. Giertsen, 1883. Pris 1 kr. 25 öre.

Skattegraveren, Et tidsskrift udg. ved Evald Tang Kristensen. № 2 (29 jan. 1884). Innehåll: folkvisor, sägner, ordspråk, gåtor, skrock, böner, besvärjelser m. m. nr 47—112.

Franke, Felix, Die praktische spracherlernung auf grund der psychologie und der physiologie der sprache dargestellt. 40 ss. liten 8:o. Heilbronn, Gebr. Henninger, 1883. Pr. 60 Pf.

Matematik.

Roberts, Michael, A Tract on the Addition of Elliptic- and Hyper-Elliptic Integrals. Dublin, Hodges, Foster and Co. 82 sid., 3 sh.

Ofvannämnda arbete har, såsom ock författaren själf anger, skrivits för att på ett enkelt och elementärt sätt uppvisa fundamentalegenskaperna hos de funktioner, som äro att betrakta såsom de i ordningen näst efter de elliptiska funktionerna kommande transcendenterna. Såsom grund för sin framställning har förf. valt tre af *Jacobis* afhandlingar, af hvilka han lemnar en klar och grundlig framställning: *Considerationes generales de transcendentibus Abelianis* (*Crelle* IX p. 394), *De functionibus quadrupliciter periodicis, quibus theoria transcendentium Abelianarum innititur* (*ibid.* XIII p. 55), samt *Demonstratio nova theorematis Abeliani* (*ibid.* XXIV p. 28). Af den senare har han i första kapitlet lemnat en utmärkt redogörelse, och har det varit hans hufvudsyftemål att göra sina läsare bekanta med fundamentalegenskaperna hos de högre transcendenterna i samma ordning, som de van-

ligen tagas hos exponential- och de cirkulära funktionerna. — I andra till och med femte kapitlen behandlar förf. dessa fundamentalegenskaper och söker alltid visa, huru fullkomligt likformigt de kunna behandlas vid de elliptiska funktionerna och de Abelska transcendenterna.

Efter dessa rent theoretiska förberedelser i verkets fem första kapitel eignar förf. de två sista åt undersökningar af mera praktisk natur. Ytterst utförligt behandlar han i sjätte kapitlet de specialfall af Abelska integraler af första slaget, som kunna uttryckas medelst elliptiska integraler. Såsom en brist i historiskt afseende skulle vi vilja anmärka, att förf. icke egnat ett ord åt den första integral af denna klass, som af *Legendre* uppvisades kunna reduceras till summan af två elliptiska integraler. Förf. börjar i stället med *Jacobis* integral, dock utan att här anföra sin källa, och hvad *Jacobi* kunnat affärda på halfannan sida (se *Crelle* VIII p. 416), blir här nära nog tolf sidor. Utom det att framställningen härpå vunnit i öfverskådlighet, har förf. just genom denna utförliga behandling ock lyckats finna ännu en och dertill ny form af Abelska integraler, som kunna uttryckas medelst elliptiska integraler, hvilket torde få betraktas såsom bokens hufvudförtjänst.

I sjunde kapitlet behandlas utförligt och omsorgsfullt problemet om »rectification af krökningslinierna på en olikaxad ellipsoid» och undersökes, huru axlarna böra förhålla sig till hvarandra, för att båg längderna skola kunna framställas medelst elliptiska integraler.

Vi hafva velat fästa våra läsares uppmärksamhet på detta hos oss sannolikt okända verk, emedan man deri finner en klar öfersikt af dessa svårfattliga frågor, samt hufvudsakligen för den praktiska tillämpning, som förf. gjort af sina teorier.

Axel Söderblom.

Tidskrift för Mathematik. Udg. af I. P. Gran og H. G. Zeuthen. 5 R. I. 5. *H. G. Zeuthen*, Fra Matematikens Historie. IV. *Dens.*, Om Sammensætning af et Punkts Hastigheder. — Bevis for en Sætning om Kjædebrøkers Konvergens, efter Oppermann. M. m.

5 R. I. 6. *C. V. L. Charlier*, Från fysisk-matematisk förening i Upsala. II. *T. N. Thiele*, Mærkelige Interpolationsresultater. *John Sebelien*, En grafisk Fremstilling af Forsøgsrækker. M. m.

Naturvetenskap.

Unser Wissen von der Erde. I. *Hann J., v. Hochstetter, F. und Pokorny, A.*, Allgemeine Erdkunde mit vielen Abbildungen und Karten in Holzstich und Farbendruck. Leipzig 1884. Verlag von G. Freytag. K. K. Hofdruckerei A. Haase in Prag. 640 sid.

Om det är något, som i vår tid håller jämna steg med naturforskningens snabba utveckling, så är det den hastighet, hvarmed de vunna resultaten i populär form meddelas den härför intresserade allmänheten. Denna vetenskapens popularisering betraktas från vissa håll med

oblida ögon, men här gäller det framför allt att bedöma, *huru* det sker. Det måste medgifvas, att det ofta sker på ett sådant sätt och af så inkompetenta personer, att man häst såge det ogjort. Stundom händer dock, att det är en och annan af vetenskapens skickligaste och berömdaste arbetare, som finna tid att själfva för allmänheten framlägga sin vetenskaps resultater, till hvilkas vinnande de själfva i väsentlig mån bidragit.

Ofvanstående arbete hör till detta senare slag. Författarne till det stora praktverkets första band äro bland Österrikes och Europas berömdaste vetenskapsmän. De hafva redan för mer än tio år sedan tillsammans utgifvit en utmärkt mindre läsebok, äfven den under namn af *Allgemeine Erdkunde*. Det är denna lilla bok, som nu är i begrepp att växa ut till ett praktverk, som icke kan annat än bliwa af största intresse för enhver, som önskar taga kännedom om den planet, vi bebo.

Det första bandet af det stora verket skall omfatta tre afdelningar om tillsammans 40 häften å ett ark text utom planscher. Den första afdelningen, hvaraf 10 häften utkommit, behandlar »*Die Erde als Weltkörper*» och författas af den berömda meteorologen i Wien, professor *Hann*. Den andra afdelningen skall utgifvas af den icke mindre förtjänte geologen *von Hochstetter* och behandla »*Die feste Erdrinde nach ihrer Zusammensetzung, ihrem Bau und ihrer Bildung*». I den tredje slutligen af *Dr. Alois Pokorny* skall lemnas en framställning af »*Die Erde als Wohnplatz der Pflanzen, Thiere und Menschen*» och omfatta växtgeografien, djurens utbredning samt det organiska lifvets utveckling på jorden.

Till detta första band: *Allgemeine Erdkunde*, skola sedermera sluta sig fem band »*Specielle Erdkunde*», hvilka skola utgifvas under ledning af den kände geografen, professor *Alfred Kirchhoff* i Halle. Bd. II och III skola behandla Europa, Bd. IV Asien, Bd. V Afrika och Australien och Bd. VI Amerika och Polarländerna. *Hvarje band säljes särskildt*. De talrika planscherne i träsnitt, färgtryck och fototypi äro, att döma af de redan utkomna, i allmänhet särdeles goda.

Hvad de hittills utgifna häftena af första bandets första afdelning angår, så innehålla de först en framställning af jordklotet från astronomisk och geodetisk synpunkt. Härvid genomgås på ett synnerligen enkelt och lättfattligt sätt flera frågor, som eljest ej pläga förekomma i populära arbeten, såsom svårare frågor rörande mätningar af jordens täthet och temperatur, hafsyttans form genom attraktionen af kontinenterna, o. s. v. Derefter behandlas de jordmagnetiska förhållandena. Detta kapitel, som är illustrerad af talrika kartor, synes oss synnerligen väl utarbetadt. Den i samband därmed gjorda framställningen om norrskenet synes oss däremot på sina ställen mindre lycklig. Nordenskjölds, Wijkanders, Lemströms och Tromholts arbeten äro utförligt refererade, men deremot är Edlunds teori för norrskenet, hvilken väl dock numera måste betraktas såsom varande af fundamental beskaffenhet, affärdad i en kort not, och Rubensons stora norrskenskatalog är ej ens omnämnd. Vid frågan om norrskenet's årliga period t. ex. skulle dock de af Rubenson funna resultaten hafva varit af vikt.

De följande häftena, sid. 86—176 utgöra en mästerlig framställning af meteorologiens hufvudresultater. Kli,

matologien utgör, såsom naturligt är i detta arbete, hufvudsaken, men äfven en kort öfersikt af väderleksläran lemnas. Författaren är här inne på sitt egentliga område, och den lediga, eleganta stilen, sällan tyngd af noter och sifvertabeller, gör det endast för fackmannen möjligt att inse, på hvilken betydande lärdom och beläsenhet såväl i äldre skrifter, som i de brännande frågorna för dagen, hela framställningen hvilar.

Med det 10:de häftet börjar författaren en framställning af hydrografien och oceanografien. Vi uppskjuta dock en redogörelse härom, till dess att flera häften hinna utkomma.

Utrymmet har blott tillåtit korta antydningar, men det sagda torde vara nog för att rättfärdiga det omdömet, att literaturen i detta stora arbete erhållit ett verk af betydelse, såväl för den bildade allmänheten, som äfven för fackmännen, som här finna vetenskapens äldre och nyaste resultat i sammanträngd form ordnade och belysta i sitt inbördes sammanhang.

H. Hildebrand Hildebrandsson.

Wiesner, J., Elemente der wissenschaftlichen Botanik. I. Anatomie und Physiologie der Pflanzen. 8:o. X + 276 sid., 101 träsn. II. Organographie, Systematik und Biologie. Mit einem Anhang: Die historische Entwicklung der Botanik. 8:o. XII + 449 sid., 269 träsn. Wien, Alfr. Holder. 1881, 1884. 7 + 10 Mark.

Bland den stora mängd botaniska läroböcker, som särskildt i Tyskland under de sista tio åren utkommit, intager ofvanstående arbete en i många afseenden mycket framstående plats. Det är visserligen i främsta rummet afsedt för författarens åhörare vid hans föreläsningar såsom prof. i växtanatomi och växtfysiologi i Wien, men lämpar sig också förträffligt för användning i vidsträcktare kretsar.

Förf. lägger mindre an på ett rikhaltigt, med detaljuppgifter öfverlastadt innehåll än på ett klart och åskådligt framställningssätt och söker ur det med hvarje år allt rikare vordna materialet framhålla endast det, som i vetenskapligt afseende är af mera fundamental betydelse. Också är hans lärobok, ehuru till sidantalet betydligt större, i allmänhet dock mindre innehållsrik, men isynnerhet genom rikedom på allmänna synpunkter mera underhållande och lättläst än t. ex. Luerssens Grundzüge der Botanik.

På grund däraf, att arbetet är afsedt att utgöra en handledning för nybörjare, har förf. med afseende på de olika åsikter, som isynnerhet inom vissa delar af botaniken äro rådande, så mycket som möjligt sökt framhålla de allmänt antagna och klandrade det gängse bruket bland författare att i för nybörjare afsedda arbeten allt för mycket skatta åt den egna subjektiva uppfattningen. Ett sådant förfaringssätt orsakar endast oreda och oklarhet, och i de fall, där författarens mening strider mot de mera allmänt herrskande åsikterna, har han föredragit att i ett tillägg till arbetet framställa och motivera sin afvikande uppfattning. I detta tillägg har han också hänvisat till de viktigare arbeten, hvarpå de särskilda delarne af tex-

ten stöja sig. Att däremot lemna mera fullständiga litteraturhänvisningar (såsom i t. ex. Sachs' Lehrbuch) har icke varit förf:s afsikt.

Med afseende på den rikliga nyaste botaniska literaturen må påpekas, att förf. på ett erkännansvärdt sätt sökt taga hänsyn till densamma. Dock skulle arbetets värde ytterligare ökats, om åtskilliga undersökningar från de senare åren och derpå beroende modifierade uppfattningssätt icke förbigåtts; särskildt gäller detta behandlingen af morfologien.

Misstag och förbiseenden kunna svårigen helt och hållet undvikas i ett så omfattande arbete som det förevarande, också hafva vi här och där funnit oklarhet och mindre exakta uppgifter, exempelvis vid redogörelsen för celldelningens förlopp. I vissa fall hafva dessa åtminstone delvis sin grund i en allt för knapphändig behandling, såsom t. ex. då Rivularia och Sirostiphon hänföras till Nostocaceæ. Något större utförlighet hade äfven af andra skäl understundom varit önskvärd t. ex. i fråga om Uredineæ.

Hvad de särskilda afdelningarna beträffar, omfattar den första *växtanatomin*, som här är strängt skild från såväl morfologien som fysiologien. I anatomin behandlas hvar för sig: läran om cellen, väfnaderna och vegetationsorganernas inre byggnad. I fråga om väfnadernas anatomi sluter sig förf. närmast till den Sachs'ska indelningen, som han dock anser vara af företrädesvis didaktisk betydelse. För att densamma emellertid må bättre fylla sin uppgift att orientera nybörjaren, och för att författaren må kunna noggrannare bestämma grundväfnadens begrepp, modifierar han den så till vida, att alla stränglika väfnadssystem (såväl isolerade kollenchym-, sklerenchym- och silvrörsknippen som fibrovasalsträngar i vanlig bemärkelse) sammanföras till en enda kategori (*strängväfnad*). Emellertid tillfogas *sekretbehållare* såsom en fjärde koordinerad indelningslem. Härtill anknutes sedan en kort framställning af den Schwendenerska mekaniska väfnadsteorin.

Den följande afdelningen omfattar *växtfysiologien*, hvarvid först redogöres för den levande växtens kemiska förhållanden (växtens kemiska beståndsdelar, näringsmedlens beskaffenhet och de förändringar, som dessa undergå i växten). Framhållas må, att förf. (liksom samtidigt Pfeffer) emot Sachs men i enlighet med språkbruket inom djurfysiologien definierar assimilationen såsom det gemensamma uttrycket för alla de processer, hvarigenom upptagen näring förvandlas till organisk substans. I de följande kapitlen behandlas ämnesförflyttningen, tillväxten och yttre faktorers inflytande på vegetationsprocesserna samt till sist växternas rörelsefenomen.

I inledningen till andra delen uppträder förf. mot den åsikten, att växtens samtliga olika delar äro att betrakta såsom mer eller mindre metamorfoserade thallomer, rhizicomer, caulomer, phyllomer eller trichomer (jfr Sachs: Vorles. üb. Pflanzenhys. s. 14—15), och betonar nödvändigheten af att för vinnande af en naturlig öfersikt af de olikartade organerna ej abstrahera bort fysiologiska moment, såsom vanligen sker, utan i stället betrakta de morfologiska förhållandena äfven ur fysiologisk synpunkt. I enlighet med detta betraktelsesätt lemnas derpå en kortfattad framställning af vegetations- och fortplantningsorganerna hos såväl fanerogamer som kryptogamer. Med afseende härpå

vilja vi endast fästa uppmärksamheten på förf:s klara redogörelse för bladställningsteorin och Schwendeners försök att härleda densamma ur mekaniska lagar. Härefter följer *systematiken*, vid hvars behandling förf. troget ansluter sig till Eichlers Syllabus.

Största uppmärksamheten i hela arbetet är utan tvifvel den följande afdelningen (*biologien*) egnad att ådraga sig. För första gången hafva nämligen här de biologiska företeelserna blifvit underkastade en likformig behandling. Med biologi, som hos olika förf. tages i en tämligen olika bemärkelse, förstår förf. sammanfattningen af alla de vitalistiska processerna eller de företeelser, som ännu icke kunnat förklaras ur mekaniska (kemiskt-fysikaliska) orsaker. Med anspråk på fullständighet kan denna afdelning naturligtvis ej framträda, då växtbiologien är ett forskningsfält af jämförelsevis mycket ungt datum. Det hithörande materialet fördelas på följande tre kapitel: växtindividens lif, fortplantningens biologi och arternas uppkomst.

Till sist lemnas i ett bihang en sammanträngd framställning af botanikens historia, hvarvid förf. på ett tilltalande sätt skildrar den botaniska forskningens utvecklingsgång.

Arbetets utstyrelse är i allo mönstergild, och framställningen förtydligas genom talrika, instruktiva och väl utförda träsnitt, dels originalteckningar, dels kopior efter Kny, Eichler m. fl.

B. F.

Tidsskrift for Physik og Chemi, udg. af August Thomsen. 2 R. IV. 12. K. Prytz, Fra den elektriske Udstilling i Wien (forts.) — m. m.

Geografisk Tidsskrift, udg. af Bestyrelsen for det kongel. danske geografiske Selskab. VII. 3 og 4. A. E. Nordenskiöld, Et Stykke eskimoisk Literatur. R. H—t, Franske Dybvandsundersøgelser. O. M., Svend Foyns Hval»Fabrik», et Billede fra det høje Nord. Ed. Erslev, Udtog af A. E. Nordenskiölds Rapport om Grønlands-Expeditionen 1883. Emil Elberling, Denationaliseringer i nyere Tider. II. Frithjof Nansen, Langs Grønlands Østkyst. A. Feddersen, En paatrængende Gjest. — Mindre Meddelelser.

Blandade ämnen.

Consistorii Academici vid Åbo Universitet äldre protokoller. Utgifna af Finska Historiska Samfundet. I. Förra häftet. Tryckt med anslag ur Längmanska statsfonden. Helsingfors 1883.

I ett nyligen utgifvet häfte af W. H. och A. Akademien Månadsblad omnämde Sveriges riksantikvarie såsom "för de vetenskapliga förhållandena i Finland ganska betecknande", att en bok sådan som "Diarium Gyllenianum" blifvit utgifven med understöd af statsmedel. Med ofvan omnämnda häfte, det första i serien, har ett nytt bevis lämnats på detta vakna intresse för fäderneslandets minnen och denna efterföljansvärda beredvillighet att medelst statsunderstöd underlätta de literära minnesmärkenas offentliggörande, som för närvarande utmärker

Finland. När Upsala högskola för ej länge sedan firade minnet af sin 400-åriga tillvaro, lämnade dess konsistorii-protokoller visserligen stoff till flere af de studerande nationernas historier, men i sin helhet hvila de ännu i universitetsarkivet, gömmande otaliga värdefulla bidrag till hela vår bildnings historia och till våra störste mäns lifsskildringar. Det mycket yngre finska systeruniversitetet har varit nog lyckligt att, tack vare Zacharias Topelii initiativ, finska historiska samfundets intresse och finska statens tillmötesgående, i dessa dagar blifva satt i tillfälle att lära känna sin äldsta historia, skrifven med samtidens egen naiva, men karakteristiskt målade stil. Att döma af detta första häfte blir denna publikation af synnerligt stort intresse äfven för oss svenskar, ej blott som en skildring af förhållanden, hvilka i Sverige ägde sin motsvarighet, utan äfven genom de rika bidrag, den lämnar till vår inre historia och till vår biografiska litteratur. Universitetets högtidliga invigning, de svårigheter, den nya högskolan hade att kämpa mot, professorernas öfverläggningar, studenternas ofta råa lif, lefnadssättet i Åbo m. m. skildras på ett sätt, som gör läsningen af dessa protokoller synnerligen roande, och som lämnar en mängd intressanta och upplysande bidrag till vår känedom om 1600-talets inre historia. Vi afvakta med intresse fortsättningen och kunna ej undertrycka vår lifliga önskan att en gång se nordens äldsta universitets häfder på samma sätt offentliggjorda.

E. Lpt.

Tilskueren, Maanedsskrift for Literatur, Samfundsspørgsmål og almenfattelige videnskabelige Skildringer, udg. af N. Neergaard. Februari 1884. Inhold: E. Brandes, Efter Selskab; Fr. Nielsen, Luther og Rom 1521; J. Lange, En Replik om "Nutidens Kunstvilkaar"; Ad. Hansen, Oversættelse af seks Sonetter af Shakespeare; N. Neergaard, Richard Cobden, I; Amalie Müller, Bj. Bjørnson og "Over Ævne"; Ad. Hansen, Holger Drachmanns "Ostende—Brügge".

Nordisk Tidsskrift. Utg. af Letterstedtska föreningen-1884: Göthe, G., Den gamla holländska målningkonsten betraktad ur några moderna synpunkter; Montelius, O., Om våra förfäders invandring till Norden. Litteraturofversigt m. m.

Finsk Tidsskrift, utg. af C. G. Estlander, Wilh. Bolin och Fredr. Elfving. XVI. 1. C. G. Estlander, Forum Romanum. K. K. Tigerstedt, Göran Magnus Sprengtporten, XV: Porrosalmi, 2. E. v. Hertenzen, Ny psalmbok eller icke? Fr. Elfving, Några gengångare (efter Herbert Spencer). — I bokhandeln. — m. m.

Pedagogisk Tidsskrift, utg. af H. F. Hult. XX. 1. Roland Nordenstam, Om anordningen af en laborationskurs i kemi för lärjungarne i realläroverkets högsta klass. I. A. Hallgren, Om undervisningen i modersmålet. Dens., Tegnér's Svea med preparation för undervisningen; ann. af —1—n. H. v. Feilitzen, Duplik. — m. m.

Universitetsangelägenheter.

Upsala.

Föreläsningar och öfningar.

Teologiska Fakulteten.

- Proff. *Cornelius*, Det 18:de seklets kyrkohistoria; Den svenska kyrkans historia efter reformationen.
Myrberg, Apostlagärningarna; Deuterocesajas.
Gezelius von Schéele, Kritisk framställning af apologetikens historia i 19:de århundradet; leder apologetiska samtal.
Torén och (tillsvidare) *Johansson* äro tjänstlediga.
 e. o. Proff. *Rudin*, De mindre profeterna; Evangeliernas berättelse om Jesu uppståndelse; biträder vid öfningarna i predikoskrifning.
Sundelin, Läran om kyrkan.
Norrby, De kyrkliga perikoperna, leder de homiletiska och deklamatoriska öfningarna; gifver handledning i predikoskrifning.
 Assist. *Martin*, leder de kateketiska öfningarna; biträder vid öfningarna i predikoskrifning.
 Docc. *Ekman*, *Berggren* och *Janson* biträda vid öfningarna i predikoskrifning.

Juridiska Fakulteten.

- Proff. *Rabenius*, Finansrätt.
Nordling, Förmögenhetsrätt.
Landtmanson, Encyklopedi.
Hagströmer, Den svenska straffrättens speciella del.
Afzelius, Rättsmedlen; Rättsfall af processuellt innehåll.
Rydin och *Hammar skjöld* äro tjänstlediga.
 Docc. *Davidson*, Produktionen.
Blomberg, Svensk statsrätt, handleder vid öfningsskrifningar i rättsvetenskapliga ämnen.

Medicinska Fakulteten.

- Proff. *Mesterton*, Speciell kirurgi, håller kirurgisk poliklinik och kirurgisk klinik, (enskildt) Obstetrik.
Hedenius, Allmän patologi, anställer liköppningar med patologiska demonstrationer; öfvervakar de patologiska öfningarna.
Kjellberg, Sinnessjukdomarna.
Holmgren, Fysiologi med experimenter. Leder arbetena å fysiologiska laboratoriet.
Lammarsten, Medicinsk kemi. Leder laborationsöfningarna i medicinsk kemi.
Clason, Deskriptiv anatomi. Leder dissektionsöfningarna.
Fristedt, Farmakologi, handleder vid begagnandet af de farmakologiska samlingarna.
Henschen, Speciell medicin, håller medicinsk poliklinik och medicinsk klinik.
 Adjunkt *Björkén*, Allmän kirurgi, Oftalmologi.
 Laboratorer *Blix*, leder de fysiologiska laborationsöfningarna.
Bayer, leder öfningarna i patologisk histologi.
 Docc. *Bergman*, meddelar enskild undervisning.
Petersson, tjänstledig.
 M. K. *Nordlund*, leder dissektionsöfningarna.
Sandström, leder de histologiska öfningarna, genomgår det viktigaste af den normala histologien.
 Stud. *Lindberger*, leder laborationsöfningarna.

Filosofiska Fakultetens Humanistiska Sektion.

- Proff. *Ribbing*, Kants praktiska filosofi i dess förhållande till den föregående kristna filosofien och till hans egen teoretiska spekulation; (enskildt) Logik.
Sahlén, Filosofisk statslära.
Nyblom, Konstlära.
Hagberg, Spanska språkets formlära under tolkning af Calderons Auto Sacramentale; "El gran teatro del mundo".
Löfstedt, Grekiska inskrifter, Euripidis Hippolytus; i filologiska seminarier Theocriti idyller.
Hägström, Ciceros Orator; i filologiska seminarier Qvintilianus, 10:de boken.
Nordling, Amos' profetiska bok, Koranen.
Hammarstrand, Österlandets historia under Gamla tiden.

Almkvist, Den allmänna språkvetenskapens grunder.

Frigell, Latinsk stilistik.

Alin, Det svenska statsskickets historiska utveckling från 1772 års statshvälfning till utfärdandet af 1866 års riksdagsordning.

Richert, *Leffler* och (tillsvidare) *Sundén* äro tjänstlediga.

Adj. *Edman*, Shakspeare's The Merchant of Venice.

Geijer, Det franska språkets historia; i det filologiska seminarier tolkning och granskning af det fornfranska epos Amis et Amiles.

Afzelius är tjänstledig.

Docc. *Wikner*, (enskildt) Filosofiens historia.

Edfeldt, Religionsfilosofi.

Erdmann, Sanskritspråkets grammatik.

Sandström, handleder vid latinska skriföfningar.

Wahlund, i filologiska seminarier (med biträde af språkläraren *F. Schulthess*) öfningar i modern fransk litteratur.

Tamm, Etymologiska anmärkningar till tredje och sjätte bandet af Rydqvists arbete: Svenska språkets lagar.

Hjärne, Sveriges historia under Gustaf den förste och hans söner.

Noreen, Urgermansk ljudlära från allmänt jämförande synpunkt, Det fornsvenska räkneordet och pronominet; i filologiska seminarier kommentering af A. J. Prytz' Comoedia om konung Gustaf then första.

Danielsson, Latinsk ljudlära.

Knös, (enskildt) Första boken af Thukydidens historia, handleder vid grekiska skriföfningar.

Lundell, Ryska.

Burman, *Bygdén*, *Boëthius*, *Åberg*, *Schagerström*, *Bergstedt*, *Schück*, *Vising*, *Nylander* meddela enskild undervisning.

Klockhoff, *Piehl* och *v. Feilitzen* äro tjänstlediga.

Matematiskt-Naturvetenskapliga Sektionen.

Proff. *Dang*, Funktionslära.

Thalén, Electricitet, leder de fysikaliska laborationerna.

Cleve, elementär kurs i organisk kemi, kvalitativ kemisk analys. Öfvervakar öfningarna på laboratoriet.

Lundquist, Potentialteori.

Fries, Växternas lifsytringar.

Schultz, Elementbestämning i elliptiska banor, Astronomiens historia, handleder vid astronomisk observation eller kalkyl.

Hildebrandsson, Fysisk geografi och klimatologi, handleder vid de meteorologiska arbetena.

Tullberg, Däggdjurens anatomi.

Kjellman, Växtgeografi, leder de växtanatommiska öfningarna.

Walmstedt och *Dillner* äro tjänstlediga.

Prosektor *Théel*, leder dissektionsöfningarna å det zootomiska laboratoriet.

Docc. *Söderblom*, leder öfningarna i det matematiska seminarier.
Sjögren, Speciell mineralogi, Dynamisk geologi, leder de vetenskapliga arbetena i mineralogi och petrografi.

Falk, *Ekstrand*, *Lundström*, *Bovallius*, *Berger*, *Widman*, *Pfannenstiel*, *Aurivillius*, *Forssell*, *Melander* meddela enskild undervisning.

Ljungman, *Cronander* och *Holm* äro tjänstlediga.

Dir. Mus. *Hedenblad*, Harmonilära, håller kapellöfningar.

Akademiskt tryck.

Föreläsningar och öfningar vårterm. 1884.

Index Scholarum. Sem. vern. 1884.

Sahlén, C. Y. Om grundformerna i logiken. II, Ups. 1884. 55 s. 8:o Installationsprogr.

Nilén, N. F. Prisciana. Ups. 1884. 65 s. 8:o.

Större Konsistoriet.

Den 15 Jan. Till slutlig pröfning förekom nu ärendet om närmare bestämmelser för e. o. professors i analytisk kemi tjänstgöring, därvid professor T. R. Thalén ånyo framställde det förslag, han såsom komitéledamot afgifvit till matem.-naturv. sektionen, att e. o. professor i analytisk kemi tillika skulle vara laborator å det under ord. kemie professorns prefektur stående laboratoriet och leda öfningarna i kemisk analys, samt att för bemälda e. o. professors verksamhet borde utfärdas instruktion af universitetets

kansler på förslag af matem.-naturv. sektionen, i hvilket yrkande flere af konsistoriets ledamöter instämde, hvaremot andra förordade sektionens förslag, enligt hvilket ord. professorn i kemi fortfarande och till dess utvidgning af laboratoriet kunde vinnas och en assistentbefattning erhållas på allmänt kemiska institutionen borde ensam vara examinator, men däremot e. o. professorn, som t. v. icke vore examinator, så långt utrymmet medgäfvade skulle till undervisning i kvantitativ och kvalitativ kemisk analys mottaga laboranter samt åt de praktikanter, som nöjaktigt genomgått föreskrifven kurs, utfärda intyg, som utan vidare praktiskt analytiskt prof skulle berättiga till undergående af examen. Vid omröstningen voterade prof. Hammarstrand, Henschen, Clason, Schultz, Fries, Lundquist och Hedenius för sektionens förslag samt prof. Tullberg, Alin, T. Nordling, Haggström, Cleve, Thalén, Landtmanson, Hagberg, Daug, V. Nordling, Rydin, Ribbing och rektor för prof. Thaléns förslag, som alltså blef konsistoriets beslut.

Den 26 Jan. Beslöts en lyckönskningsskrifvelse till universitetet i Edinburgh med anledning af dess 300-års-jubileum.

Konsistoriet beslöt förordade bifall till filosofiska fakultetens förslag om ändring af §§ 59 och 39 i universitetens statuter och om juridisk-filosofisk och medicinsk-filosofisk examens afläggande inför kommissioner.

Den 1 Febr. Professor Hammarsten aflade domarced och tog plats bland konsistoriets ledamöter.

Docenten O. V. Petersson uppfördes enhälligt på förslag till e. o. professuren i pediatrik och praktisk medicin.

Professor Nyblom anmälde, att friherre O. Hermelin skänkt till universitetet en af honom målade oljefärgstafva ("barvinter").

Stockholm.

Karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Föreläsningar och öfningar vårterminen 1884.

- Prof. *von Düben*, deskriptiv anatomi, leder dissektionerna.
Lovén, experimentell fysiologi, leder öfningarna på det fysiologiska laboratoriet.
Stenberg, farmaceutisk kemi.
Brzuzelius, meddelar undervisning i speciell medicinsk patologi och terapi på Kongl. Serafimer-Lasarettet så väl genom kliniska öfningar, examinatorier och föreläsningar, som ock vid den medicinska polikliniken.
Santesson, meddelar undervisning i speciell kirurgisk patologi och operationslära, så väl medelst kliniska öfningar och examinatorier på K. Serafimer-Lasarettet, som genom föreläsningar; leder den kirurgiska polikliniken.
Anderson, de obstetriska operationerna, kvinnosjukdomarna.
Kjellberg, meddelar undervisning i barnsjukdomarnas diagnos och behandling, så väl genom kliniska öfningar och examinatorier — dels vid sjuksängarna dels å polikliniken — som ock genom föreläsningar öfver där förekommande sjukdomsformer.
Heyman, helsövärdslära.
 e. o. Prof. *Retzius*, histologi.
Sandahl, farmakognosi, farmakodynamik.
Wising, meddelar klinisk undervisning på K. Serafimer-Lasarettet samt leder den medicinska polikliniken därstädes.
Rossander, meddelar å K. Serafimer-Lasarettet klinisk undervisning i syn- och lokomotionsorganens sjukdomar, leder den kirurgiska polikliniken därstädes samt den pediatrik-kirurgiska kliniken å Barnsjukhuset.
Netzel, meddelar klinisk undervisning å Sabbatsbergs sjukhus under januari—mars och juli—september, samt å Allmänna Barnbördshuset under juli—september.
Medin, leder under augusti och september den pediatrika kliniken å Allm. Barnhuset, hvarvid han föreläser öfver där förekommande sjukdomsfall.
Jüderholm, meddelar undervisning i rätts- och statsmedicin samt handledning i verkställandet af rättsmedicinska liköppningar och undersökningar.
Ödmansson, föredrag under januari—april å Stockholms Stads och Läns Kurhus en lärokurs i de veneriska sjukdomarnas diagnos och behandling.

Med.-Rådet *Björnström*, meddelar å Stockholms Hospital undervisning i sinnessjukdomarnas diagnos och behandling samt deras förhållande till rättsväsendet.

Doc. *Berg* meddelar undervisning uti kirurgisk anatomi i samband med operationsöfningar på kadaver.

Wallis, föredrag i patologisk anatomi, åtföljda af mikroskopiska förevisningar och preparationer, föredrag i allmän patologi, demonstrerar de å Sabbatsbergs sjukhus skeende liköppningar, leder de å den patolog.-anatomiska institutionen pågående öfningarna.

Curman, meddelar enskild undervisning i balneologi och klimatologi.

Zander, meddelar enskild undervisning i medicinsk gymnastik.
Salin, håller under april—juni gynekologisk klinik å Sabbatsbergs sjukhus samt under juli—september å K. Serafimer-Lasarettet.

Aman. *v. Hofsten*, demonstrerar de å Allm. Barnhuset skeende liköppningar.

Bergqvist handleder vid de praktiska öfningarna på institutets fysiologiska laboratorium.

Thorén, handleder uti anläggandet af förband och bandager.

Kallenberg och e. o. Amanuens *Sellergren*, handleda de studerande vid dissektionerna.

E. o. Laborator *Mörner*, leder de praktiska öfningarna på det kemiska laboratoriet.

Key-Åberg, demonstrerar liköppningarna vid patologisk-anatomiska institutionen.

Tjänstlediga: Prof. *Key* och laborator *Tigerstedt*.

Lund.

Föreläsningar och öfningar.

Teologiska Fakulteten.

- Prof. *Olbers*, Den efterapostoliska kyrkans historia, leder öfningarna på seminariet.
Skarstedt, Johannes' Evangelium. Svårare ställen i nya testamentet.
Warholm, Soteriologi.
Billing, Perikoperna, Kateketik, Homiletik, leder de homiletiska, kateketiska och kyrkolagsöfningarna.
 e. o. Prof. *Rosenius*, De mindre profeterna, Gamla testamentets klagosånger.
Eklund, Moralfilosofiens system, Concordieformeln, leder de liturgiska öfningarna.
 Doc. *Ahnfelt*, (enskildt) Dogmatikens elementer, Moralfilosofiens system, leder författandet af veckopredikningarna samt biträder vid de kateketiska öfningarna.
Kleberg, leder de homiletiskt-liturgiska öfningarna.

Juridiska Fakulteten.

- Prof. *Broomé*, Svensk Statsrätt, (enskildt) Processrätt.
Hamilton, Finansrätt, (enskildt) Näringsrätt.
Humbla, Sveriges gällande Sakrätt.
Assarsson, Svensk Straffrätt.
 e. o. Prof. *Winroth*, Sveriges inre rättshistoria.
 Doc. *Ask*, Svensk Förmögenhetsrätt.

Medicinska Fakulteten.

- Prof. *Ask*, klinisk undervisning i kirurgi och Obstetrik.
Odenius, under terminens första hälft Speciell patologisk anatomi, under senare hälften Allmän patologi, med tillhörande mikroskopiska öfningar, samt leder de rättsmedicinska obduktionerna.
Lang, Fysiologisk kemi, Allmän Farmakodynamik, leder öfningarna å det med.kemiska laboratoriet.
Lindgren, Deskriptiv anatomi, Histologi i förening med praktiska öfningar, leder arbetena på den anat. och hist. institutionen.
Trädgårdh, de Invärtes sjukdomarna, leder öfningarna på den Med. afdelningen.
 e. o. Prof. *Ribbing*, Pediatrik poliklinik, Laryngoskopi.
Lövegren, Ögonsjukdomar, anställer Oftalmoskopiska öfningar, genomgår en kurs i Refraktionsanomalierna.

- M. Lic. *Ödman*, leder den psykiatriska undervisningen vid Lunds hospital.
 Doc. *Lindfors*, meddelar enskild undervisning.
 M. Lic. *Bendz*, leder patologiska obduktioner med demonstration.
Nordenstedt, leder dissektionsöfningarne.

Filosofiska Fakultetens Humanistiska Sektion.

- Prof. *Lysander*, Valda Sånger af Catullus.
Wisén, Valda Sånger i Sámunds Edda, Östgötalagen.
Borelius, Gamla filosofiens historia.
Odhner, Englands historia under medeltiden med särskildt afseende på samhällsskicket (fortsättning från år 1200).
Cavallin, Inledning till Homeri Odyssee, Platos smärre skrifter, & fil. semin. tolkning af Herodotus.
Lidforss, Ariostos Orlando Furioso, Heliand.
Tegnér, Persiska (stycken ur Gulistån), Österländska länord i svenskan.
Nyblaus och *Ljunggren* äro tjänstlediga.
 e. o. Prof. *Weibull*, Europas historia under 30-åriga kriget, Europas geografi och statskunskap.
Alexanderson, Horatii epistlar, 2:dra boken (de arte poetica), Sophoclis Electra.
 Adjj. *Brag*, Genesis.
Leander, Den praktiska filosofiens historia, Filosofisk statslära, sedan Etik.
Södervall, Svenska literatursens historia under medeltiden.
 Doc. *Malmström*, (enskildt) Hebräisk grammatika och explikationsöfningar.
Zander, (enskildt) Latinsk stilskrifning.
Wulff, & fil. seminariet, öfningar i romansk accent- och ljudlära. (Enskildt) Allmän ljudlära och fransk stilskrifning.
Geijer, (enskildt) Filosofisk propedeutik och Filosofisk statslära.
Cavallin, & fil. sem. kritiskt-exegetiska öfningar vid tolkningen af Horatii epoder, (enskildt) Grekisk stilskrifning.
Wägner, (enskildt) Teoretiska filosofiens historia.
Peterson, Fornbulgariska (Leskiens handbok), (enskildt) Öfvergångsperioden mellan medel-högtyskan och ny-högtyskan.
Kock, (enskildt) elementär kurs i gotiska.
Söderberg, & fil. sem. De viktigaste runinskrifterna, (enskildt) Fornsvenska.
Friedlander, Den ästhetiska vetenskapens utveckling i Tyskland från och med Kant, Det franskt-klassiska dramat.
af Petersens, (enskildt) inledande kurs i Fornisländska.
Edgren, elementärkurs i Sanskrit.
Fahlbeck, (enskildt) Svensk historia.
Linde, (enskildt) grekisk och latinsk stilskrifning.
Thyrén, (enskildt) Teoretisk filosofi, Kant, Kritik d. reinen Vernunft.
Hallbäck meddelar enskild undervisning.

Filosofiska Fakultetens Matematiskt Naturvetenskapliga Sektion.

- Prof. *Blomstrand*, Syntetisk och analytisk kemi, Organisk kemi.
Möller, Praktisk astronomi.
Björling, tjänstledig, föreläser vid sin återkomst Inledning till nyare geometrien.
Holmgren, Om ljuset, leder de fysiska laborationerna.
Areschoug, Växtrikets naturliga familjer, leder de fytomiska öfningarna.
Qvenerstedt, Parasitmaskarne, Allmän zoologi.
 e. o. Prof. *Bäcklund*, Potentialteori.
Lundgren, Historisk geologi.
Berggren, de högre kryptogamernas morfologi och systematik, demonstrerar i bot. trädgården blommande växter.
Torell vistas i Stockholm.
 Adjj. *von Zeipel*, Differentialekvationer, Geometri i tre dimensioner, leder öfningarna & mat. semin.
Thomsen, Coleoptera, Lepidoptera.
Dunér är tjänstledig.

- Doc. *Möller*, leder öfningarna å mat. semin.
Rydberg, (enskildt) Fysik, anställer fysikaliska räkneöfningar.
Weibull, (enskildt) elementärkurs i Krystallografi, speciell Mineralogi.
Claesson, *Jönsson*, *Engström*, *Lorén*, *Eichstädt*, *Törnquist*, *Bergendal*, *Ljungström* meddela enskild undervisning.

Examina.

Den 31 Januari. Filosofisk kandidatexamen blef aflagd af J. H. Rosengren, sm., S. Murbeck, K. H. von Sydow och L. P. Wåhlin, sk.

Akad. Afhandlingar.

Den 27 Januari. Ventilerade juris utriusque kandidaten E. F. N. von Sydow, sk., en för docentur utgifven afhandling: "Om Hyresaftal rörande fast egendom, enligt romersk och svensk rätt". 4:o 143 sidor. (Afhandlingen intagen i Universitetets årsskrift).

Den 2 Februari. Framstälde fil. licentiaten Nils Lundborg, sk., sin för filosofisk doktorsgrad utgifna afhandling: "Studi sul Congiuntivo nella Divina Commedia". 8:o 64 sid.

Större Konsistoriet.

Den 9 Januari. Med anledning af att medicine licentiaten A. Nordenstedt återtagit sin ansökan till ledigförklarade e. o. professionen i anatomi och histologi, beslöt konsistoriet efter medicinska fakultetens hörande att hos Konungen hemställa, att då sannolikt vore, att, om nämnda profession nu omedelbart skulle ledig förklaras, icke någon kompetent sökande därtill skulle erhållas, med befatningens ledigförklarande måtte få anstå till slutet af innevarande år. —

I enlighet med vederbörande fakulteters förslag blefvo premierna för 1883 bortgifna på följande sätt:

Teologiska Fakultetens	1:sta E. K. Böös, sk.
	2:dra L. A. Melander, gb.
	3:dje R. Helgesson, sk.
Jurid. fakult:s	1:sta Jur. kand. E. von Sydow, sk.
	2:dra Jur. kand. J. Hjelmerus, sm.
	3:dje J. O. Holmdahl, bl.
Medicinska fakult:s	1:sta Med. lic. F. M. Melin, sk.
	2:dra Med. lic. H. Ström, sk.
	3:dje Med. kand. C. A. Berg, bl.
Filosofiska fakult:s	1:sta Fil. lic. A. Rosén, sk.
	2:dra Fil. lic. L. Larsson, sk.
	3:dje Fil. lic. H. Nilsson, sk.

Bibliotekarien E. Tegnér hade till konsistoriet inkommit med förslag till ny inredning af bibliotekshuset samt dettas uppvärmning, med anhållan att konsistoriet måtte med anledning af förslaget vidtaga erforderliga åtgärder.

Drätselnämnden, som i frågan blifvit hörd, gillade förslaget, men anmärkte, att den till omkring 30,000 kr. beräknade kostnaden för förslaget genomförande icke kunde bestridas af universitetets egna medel, och att beredande af statsanslag derför vore nödvändigt. Konsistoriet erkände nödvändigheten af de åsyftade förändringarna, äfvensom af att statsanslag vore nödigt för deras genomförande. Vid senaste underdåniga framställning om statsanslags beredande hade konsistoriet underlåtit att göra påminnelser i ämnet endast af den anledning, att, emedan bibliotekarietjänsten då var ledig, det ville afvakta yttrande af den, som komme att till tjänsten utnåmnas. Konsistoriet beslöt därför nu att till Konungen ingå med underdånig anhållan om nådig framställning till Riksdagen, att ett anslag af 30,000 kronor måtte för ifrågavarande ändamål beviljas.

(Ann. Motion om nämnda anslag är vid innevarande riksdag väkt af borgmästaren E. Thomasson.)

Vid samma tillfälle påminte professor Lindgren, att, ehuru han till alla delar instämde i åsikten om det stora behovet af ett anslag till ifrågavarande ändamål, redan anmälda behof funnos, som i ännu högre grad påkallade Riksdagens behjärtande, och ville professorn företrädesvis påpeka det af konsistoriet vid flera tillfällen framhållna behovet af en ny profession i fysiologi.

19 Januari. Med anledning af inbjudning från universitetet i Edinburgh att sända en representant till nämnda universitets 300-års fest i nästkommande april månad, beslöt konsistoriet, att en lyckönskningsskrivelse på latinska språket skulle aflätas, och ville framdeles taga i öfvervägande, huruvida någon representant skulle sändas till festen.

Enligt kongl. bref $7/12$ 1883 tilldelades Riksstatens resestipendier, det större åt docenten A. E. Friedlander, som anmält sig vilja i Tyskland och Italien studera därvarande konstsamlingar äfvensom för konststudier besöka Paris; det mindre åt docenten P. Claesson, som såsom reseplan uppgifvit att i Paris, München och Heidelberg studera kemi.

Enligt kongl. bref $31/12$ 1883 är det medgifvet e. o. professor Winroth att under 1884—1885 använda det honom 1882 tilldelade Riksstatens mindre resestipendium, dock så att hans tjänstgöring vid universitetet icke därigenom kommer att lida något afbrott.

Professor G. Ljunggren åtnjuter under innevarande år befrielse från skyldigheten att föreläsa och examinera, på det att han må kunna fullgöra honom lemnadt uppdrag att författa Svenska Akademiens historia; och har kanslern den 23 Januari förordnat docenten A. Friedlander att under sagda tid förestå professionen i estetik.

Doc. R. Geier och E. Peterson skola för en tid af ytterligare 4 år vara innehafvare af de s. k. rörliga docentstipendierna *N° 1* och *N° 2*.

E. o. professor Winroth hade hos kanslersemetet anhållit, att, med anordnande hvarannan vecka af en offentlig lektion, afsedd till granskning af praktiska rättsfall, han måtte under innevarande termin vinna befrielse från en af de fyra föreläsningarna i veckan. Kanslern beviljade enl. bref den $25/1$, nämnda anhållan så tillvida, att e. o. professor W. icke må för hvarje öfningslektion erhålla befrielse från mer än en offentlig föreläsning.

Till innehafvare af von Reiserska resestipendiet är af landshöfdingeembetet i Kristianstads län utsedd docenten P. Fahlbeck.
Magnus Billing.

Kjøbenhavn.

Forelæsninger og Øvelser (1 Febr.—9 Juni 1884).

Det theologiske Fakultet.

- Prof. H. Scharling, 1) kristelig Sædelere (III. Livsgoderne); 2) Palæstinas Geografi, med særligt Hensyn til Skriftudlægningen.
Prof. P. Madsen, Dogmatikens anden Halvdel.
Prof. Sthyr, har af Hensyn til et literært Arbejde af Ministeriet erholdt Fritagelse for at holde Forelæsninger i dette Halvaar.
Prof. Fr. Nielsen, 1) Slutningen af Middelalderens Kirkehistorie; 2) Augustins Confessiones; 3) theologiske Skriveøvelser.
Prof. Buhl, 1) Fortolkning af Brevet til Hebræerne; 2) Fortolkning af Psalmerne fra Ps. 23.

Privatdocent.

Lic. Schat Petersen, Pauli 2det Brev til Korinthierne.

Pastoralseminariet.

- Stiftsprovst Rothe leder de kateketiske Øvelser og holder Foredrag over Kateketik.
Prof. Sthyr, 1) homiletiske Øvelser; 2) Foredrag over den praktiske Theologi.
V. Sanne, Lærer i Messesang, giver Undervisning i Messesang.

Det rets- og statsvidenskabelige Fakultet.

- Prof. Goos, 1) den danske Strafferet; 2) den danske Straffeproces.
Prof. W. Scharling, 1) Nationaløkonomiens Theori II; 2) Danmarks Statistik.
Prof. Matzen, 1) Examinatorium over den danske Tingsret; skriftlige Øvelser med videre komne juridiske studerende.
Prof. Deuntzer, den danske Arveret.
Prof. Evaldsen, Hovedpunkterne af den danske Obligationsrets almindelige Del.
Prof. Falbe Hansen, 1) Finansvidenskab; 2) Skriveøvelser.
Prof. Lassen, 1) den romerske Privatret; 2) skriftlige Øvelser med studerende, der ikke endnu befinde sig ved Studierne Afslutning; 3) eventuelt, efter afslutning af Forelæsningerne over Romerret, Examinatorier over de kvasikontraktmæssige Retsforhold i dansk Ret.

Prof. Holm, Examinatorier over Evropas politiske Historie efter 1648.

Doc. Westergaard, Statistikens Theori.

Det Lægevidenskabelige Fakultet.

- Prof. Saxtorph, 1) leder den kirurgiske Undervisning paa Frederiks Hospital; 2) Praktikant-Øvelser; 3) kirurgisk-kliniske Foredrag.
Prof. Panum, 1) det vegetative Livs Funktioner; 2) Examinatorier over det, som er gennemgaaet i Forelæsningerne; 3) Receptions Examinatorier over udvalgte Afsnit af hele Fysiologiens Omraade; 4) i Forening med Assistenten, et praktisk Kursus over de for Medicinerne vigtigste Stoffers Kemi.
Prof. With, 1) medicinsk Klinik; 2) medicinsk Praktikant-Klinik fra d. 15 Febr. til d. 15 Maj; 3) Demonstrationer over indvortes Sygdomme.
Prof. Reisz, 1) Respirationsorganernes Sygdomme II. (sidste Halvdel); 2) Cirkulationsorganernes Sygdomme; 3) Praktikant-Klinik paa Frederiks Hospital i Februar, Marts og April.
Prof. Stadfeldt, 1) Klinik i Fødselsstiftelsen for ældre studerende; 2) Explorationsøvelser paa svangre.
Prof. Warncke, a) for medicinske studerende: 1) Forelæsninger over den specielle Farmakologi; 2) Øvelser i Receptskrivning; b) for farmaceutiske studerende: 3) Examinatorier over Farmakognosi; 4) Vejledning i Brugen af Mikroskopet.
Prof. Gædeken, 1) Forelæsning over Sundhedsplejen; 2) skriftlige Øvelser og Examinatorium over Retslægevidenskab; 3) klinisk Forelæsning over Sindssygdom.
Prof. Plum, 1) Praktikantklinik paa Frederiks Hospital i 3 Maanedere; 2) Forelæsning over Operativ-Kirurgi og Operationsøvelser; 3) Examinatorier over Extremiteternes kirurgiske Sygdomme.
Lektor Lange, 1) Forelæsninger over speciel patologisk Anatomi; 2) patologisk-anatomiske Demonstrationer; — og i Forbindelse med Prosektor Dahl 3) patologisk-histologiske Øvelser; 4) Sektionsøvelser i Maanederne Marts—Maj, naar Materiale haves.
Lektor Chievitz, 1) Nervsystemets Anatomi; 2) Examinatorium over topografisk Anatomi; 3) et praktisk Kursus i udvalgte Organers mikroskopiske Anatomi for Deltagere, som have gennemgaaet det elementære Kursus over Vævene; 4) leder i Forening med Prosektor Poulsen Dissektionsøvelserne, daglig indtil Udgangen af Marts.
Doc. Hansen Grut, Forelæsninger og Øvelser over Øjensygdommenes Diagnostik og Behandling
Overlæge Haslund, 1) kliniske Øvelser over Hudens Sygdomme og de veneriske Sygdomme; 2) Demonstrationer og Forelæsning over Patienter med Hudsygdomme.
Doc. Salomonsen, et experimental-pathologisk Kursus i Studiet af Infektionssygdommene.
Dr. Dittensen, 1) Menneskets almindelige Histologi; 2) Øvelser i praktisk normal Histologi.
Prof. Holmer er forhindret fra at holde de sædvanlige klinisk-kirurgiske Øvelser.
Prof. Bränniche begynder den 1 Marts de sædvanlige Praktikant-Kliniker.
Prof. Trier er paa Grund af forøgede Hospitalsforretninger forhindret fra at holde de sædvanlige Øvelser.
Prof. Studsgaard, kirurgisk-kliniske Øvelser.
Prof. L. J. Brandes, kliniske Øvelser over indvortes Sygdomme.
Prof. Hirschsprung, kliniske Øvelser og Foredrag for ældre studerende paa Dronning Louises Børnehospital.

Privatdocenter.

- Dr. Christensen, praktisk Vejledning i Øjensygdommenes Diagnostik og Behandling.
Dr. Stage, leder Børnehospitalets Poliklinik i Rigensgade.
Dr. Ieversen, kliniske Forelæsninger over Urinvejenes kirurgiske Sygdomme.
Dr. E. Pontoppidan, 1) kliniske Øvelser i Hudsygdomme og veneriske Sygdomme for yngre studerende; 2) demonstrerer Endoskopets Anvendelse ved Sygdomme i Urinrøret og Blæren.
Dr. Wanschler, 1) Forelæsninger over det kirurgiske System; 2) den almindelige Kirurgi.
Dr. Holm, Vejledning i Diagnosen og Terapien af Hudsygdomme.
Dr. Bloch, Forelæsninger over kirurgiske Sygdommes Diagnose og Behandling.

- Dr. *Levy*, Forelæsninger og Examinatorier over den operative Fødselshjælp og andet.
 Dr. *Meyer*, Vejledning i Erkjendelsen og Behandlingen af gynækologiske Lidelser.
 Dr. *Bremer*, kliniske Øvelser og Forelæsninger over Ørets Sygdomme.
 Prof. *Ipsen*, Forelæsninger over udvalgte Æmner af den ortopædiske Kirurgi.
 Dr. *K. Pontoppidan*, demonstrerer Patienter med Sygdomme af Centralnervesystemet.

Det filosofiske Fakultet.

- Prof. *Ussing*, 1) den græske Literaturs Historie; 2) Forelæsninger og Øvelser over Catul og Vergil.
 Prof. *Mehren*, 1) Kursus i Hebraisk for de studerende, der forberede sig til den særskilte Prøve i dette Fag; 2) forklarer Ordsprogene fra Kap. X; 3) Kursus for Begyndere og videre komme i Arabisk; 4) gennemgaar Amvâri-Suhaili for videre komme i Ny-Persisk.
 Prof. *Gislason*, vil ved Opslag bekjendtgjøre sine Forelæsninger.
 Prof. *Holm*, 1) Hovedpunkterne i Gustav Adolfs Historie; 2) Examinatorier over Evropas politiske Historie efter 1648.
 Prof. *Heegard*, Elementer af Psykologi.
 Prof. *Fausbøll*, 1) 1ste og 12te Bog af Mánava Dharmasástra; 2) læser over Páli, med Afbenyttelse af Ernst Kuhn's Beiträge zur Páli-Grammatik og Dhammapada.
 Prof. *Geertz*, 1) Forelæsning over Euripides' "Hippolytos"; 2) gennemgaar derefter Senecas "Phaedra".
 Prof. *Joh. Steenstrup*, 1) Oversigt over Kjøbstædernes og Borgerstandens Historie i Danmark fra de ældste Tider indtil 1660; 2) skriftlige Øvelser med historiske og filologiske studerende til Indøvelse af Middelalderens almindelige Historie.
 Prof. *Erslev*, 1) den italienske Renæssances sidste Menneskealder (1492—1530); 2) vejleder de studerende i Læsning af Middelalderens Skrift, paa Grundlag af danske og latinske Haandskrifter og Breve.
 Prof. *Hæffding*, 1) filosofisk Propædeutik; 2) social Ethik; 3) skriftlige Øvelser over filosofiske Æmner.
 Prof. *Stephens*, 1) William Shakespear's Anthony and Cleopatra; 2) The Gospel of Saint Matthew i Old-Engelsk; 3) tilbyder Lejlighed til engelsk Samtale i sin Bolig.
 Doc. *Sundby*, 1) forklarer Les plus anciens monuments de la langue française publiés par E. Koschwitz; 2) forklarer udvalgte Stykker af Bartsch's Chrestomathie de l'ancien français; 3) holder franske Tale- og Skriveøvelser (Demogeot: Hist. de la litt. fr., Ch. XXV).
 Doc. *Møller*, er af Ministeriet fritaget for at holde Forelæsninger dette Halvaar.
 extr. Doc. *Lange*, Forelæsninger om et Æmne af Renæssancens Billedkunst.
 extr. Doc. *Vilh. Thomsen*, giver en Udsigt over den sammenlignende Sprogvidenskabs almindelige Forudsætninger og Methode og Grundtrækkene af de indo-evropæiske Sprogs Historie.
 extr. Doc. *Wimmer*, 1) Forelæsninger over det danske Sprogs Historie; 2) giver som Anhang til Forelæsningen over Sprog-historien en sammenlignende Udsigt over de danske Dialekter i det 13de Aarhundrede og tolker udvalgte Afsnit af de gamle Love.
 extr. Doc. *Verner*, 1) Kursus i Russisk for videre komme; 2) Kursus i Polsk.
 Doc. *Brynjulfsen*, Forelæsninger over enkelte Episoder af Nordens ældste virkelige Historie, nemlig: Harald Blaatand og Jomsvikingerne i Danmark, Eirik Sejersæl og Thorgny Lagmand i Sverige, Magnus den gode och Sighvat Skjald i Norge.
 midl. Doc. *Siesbye*, exegetiske Øvelser over Slutningen af Xenophons Hellenika samt Plutarchs Agesilaos og Pelopidas.
 midl. Doc. Prof. *Vald. Schmidt*, 1) gennemgaar for videre komme i Gammel-Ægyptisk den bilingue Papyrus Rhind (efter Originaludgaven af S. Birch); 2) Forelæsning over Begyndelsegrundene af Gammel-Ægyptisk; 3) Forelæsning over Begyndelsegrundene af Assyrisk.

- midl. Doc. *Kroman*, 1) Immanuel Kant og hans videnskabelige Betydning for Nutiden; 2) Kollokvier over Erkjendelseslære med "Vor Naturerkjendelse" som Grundlag.
 midl. Doc. *Wilkins*, 1) Forelæsninger og Kollokvier over Filosofiens Historie (Oldtidens Filosofi fra Sokrates; den nyere Filosofi fra Kant); 2) Samfundets Grundforhold.
 midl. Doc. *Saaby*, læser over Valdemars sjællandske Lov.

Privatdocenter.

- Dr. *G. Brandes*, Forelæsning over Ludvig Holberg.
 Dr. *Møllerup*, Foredrag over "Karakteristik af Kongerne af Vasa Slægten i Sverig".

(Forts.)

Examina.

Theologisk embedsexamen absolveredes af 12 (deraf 4 Laud., 6 Haud. ill. 1mi gr., 3 Haud. ill. 2di gr.), *Fuldstændig juridisk embedsexamen* af 27 (deraf 16 Laud., 10 Haud. ill., 1 Non cont.), *statsvidenskabelig examen* af 3 (deraf 1 Laud., 1 Haud. ill., 1 non cont.), *lægevidenskabelig embedsexamen* af 9 (deraf 5 Laud., 3 Haud. ill. 1mi gr., 1 Haud. ill. 2di gr.), *filologisk-historisk skoleembedsexamen* af 1 (Haud. ill.)

Videnskabelige samlinger.

Det zoologiske museum og den botaniske have. Ved den af grosserer Aug. Gamél af Kjøbenhavn under ledelse af premierlieutenant i marinen Hovgaard udsendte arktiske expedition med dampskibet *Dijmphna* er der indsamlet et betydeligt antal exemplarer af det arktiske havs dyre- og planteverden. Disse samlinger (6—700 glas) har hr. Gamél gennem undervisningsministeriet stillet til raadighed for universitetets naturhistoriske samlinger i det haab, at det indsamlede ikke alene vil afgive et ønskeligt bidrag till disses forøgelse og fuldstændiggjørelse, men tillige ved deras videnskabelige bearbejdelse blive et middel til videnskabens fremme. Efter en af konsistorium anbefalet indstilling af museumsraadet for det zoologiske museum har ministeriet under 12 jan. bevilget, at udgifterne ved indlemmelsen i dette museum, c. 2000 kr., afholdes af universitetets budget paa forventet tillægsbevilling.
 C. Gaas.

Innehåll:

Pünjer: Theologischer Jahresbericht.
Garcis: Allgemeines Staatsrecht.
Blix: Hudnervernas specifika energie.
Kleen: Naturrätt och rättsliga förbegrepp.
Mind, review, ed. by Robertson.
Schück, Literaturhistorisk tidskriftsöfversikt för 1883.
Pauli: Altitalische Studien.
Levy: Der Troubadour Zorzi.
Vollmöller: Sammlung französischer Neudrucke.
Andresen: Sprachgebrauch und Sprachrichtigkeit.
Roberts: Addition of Elliptic- and Hyper-Elliptic Integrals.
Hawn, *Hochstetter* und *Pokorny*: Allgemeine Erdkunde.
Wiesner: Elemente der wissenschaftlichen Botanik.
Åbo Universitets Consistorieprotokoller I.
 Universitetsangelägenheter (Upsala, Stockholm, Lund, Köbenhavn).